

Terrariet

et gratis online magasin

Terrariet, årgang 1, nr. 1 – 2009

Indholdsfortegnelse:

Leder	3
Portræt: <i>Podarcis tiliguerta tiliguerta</i> af Jan Grathwohl	4
Hold og opdræt af <i>Oreocryptophis porphyraceus coxi</i> af Jakob H. Christensen	5
Hold og opdræt af daggekkoen <i>Lygodactylus williamsi</i> af Rasmus Christiansen	10
<i>Poecilotheria metallica</i> af Søren Rafn	14
Hold og opdræt af <i>Rhacodactylus ciliatus</i> af Lasse Thorsen	20
Hold og opdræt af den persiske rottesnog, <i>Zamenis persicus</i> af Claus Ilsøe	29
Hold af Thumbnail frøer af slægten <i>Ranitomeya</i> af Simon Bomholt	32
Hainan Leopardgekkø, <i>Goniurosaurus hainanensis</i> af Bo Jakobsen	38
Hold og opdræt af fårekylinger af Lars Høier	40
Boganmeldelse af Jan Grathwohl	45

Podarcis t. tiliguerta på Sardinien. Foto: Jan Grathwohl

Leder

Velkommen som læser af **TERRARIET**. Det du nu sidder og læser, er første nummer af Danmarks første gratis online blad om terrariehobbyen. Det er vores håb at det bliver det første i en lang række af interessante blade.

Vi håber med **TERRARIET** at kunne tilbyde en bred vifte af artikler om alt fra terrariehold af krybdyr, padder og hvirvelløse, samt naturligvis artikler om disse i naturen.

Artikler om terrariebygning, indretning og foderdyrsopdræt vil her naturligvis også være plads til. Vi er åbne for bidrag, så hold dig endelig ikke tilbage med at sende dit ind, så skal vi nok hjælpe med eventuel tilretning.

Ideen med **TERRARIET** er, at tage de ideer vi synes er det bedste fra de forskellige specialtidsskrifter på markedet og samle det i et dansk blad. Derfor har vi lånt lidt ideer fra andre tidsskrifter og implementeret dem i vores format. Hvert blad vil derfor starte op med en profil-art, som vil være illustreret på forsiden, og have en sides tekst som beskrivelse.

Derudover vil hvert blad have en leder, skrevet af redaktøren. Vi vil også introducere en klumme, som vil tage fat på forskellige emner af relevans for terrariehobbyen (det være sig mode, lovgivning, fredninger eller andre interessante emner). Du vil ligeledes finde mindst en boganmeldelse i hvert blad – da vi mener at netop viden om ny og interessant litteratur er en mangelvare og vi håber at vi derved kan være med til at øge bevidstheden om vigtigheden af informationssøgning.

Derudover vil bladet naturligvis være fyldt primært med artikler om hold og opdræt af terrariedyr, terrarieteknik samt artikler om observationer i naturen, sidstnævnte ser vi som en vigtig brik i den basale viden om de dyr vi holder i terrarierne og den bør derfor ikke undervurderes i vigtighed.

Har du rettelser eller mere dybdegående information omkring emner som du ønsker at dele med de øvrige læsere af **TERRARIET**, så send endelig også disse ind, disse vil så blive bragt under sektionen Brevkasse.

TERRARIET som ide, er udsprunget af et ønske om et blad, der udbreder viden om terrariehobbyen som helhed, og er uafhængigt af kontingenter og administration.

Det kan enten læses som alternativ til de eksisterende tidsskrifter, eller bedre endnu, som supplement til de tidsskrifter man i forvejen abonnerer på.

Dette første nummer af **TERRARIET**, som du nu sidder med, indeholder artikler skrevet af brugere fra de fire danske uafhængige specialfora – Gekkoforum.dk, Slangeforum.dk, Fugleedderkopper.dk og Dendromania.dk – Disse fire specialfora er de primære drivkræfter bag bladet, men vi håber naturligvis at også andre vil bidrage til at gøre bladet så bredt som muligt.

TERRARIET vil udkomme 2-4 gange om året – afhængig af materialetilgangen – vi håber naturligvis på 4 gange årligt – men det skal ikke være nogen hemmelighed, at produktionen af et blad tager tid – og da alt arbejde gøres frivilligt og da vi til en vis grad er afhængige af den hjælp vi kan få udefra, vil vi naturligvis sætte pris på også din deltagelse.

Det er naturligvis ikke gratis at lave et sådant blad og udbrede kendskabet til projektet – men da vi som udgangspunkt mener at informationen skal være frit tilgængelig, har vi valgt at lade **TERRARIET** være finansieret via frivillige donationer og sponsorer. Ønsker at du at donere til projektet kan dette gøres via vores hjemmeside – ønsker du at være sponsor, kan dette gøres ved at kontakte redaktionen. Artikelskrivere har mulighed for at få deres link på hjemmesiden og i bladet i forbindelse med artiklen.

Vi håber du finder noget af interesse i dette første blad og håber du vil skrive dig på vores liste over modtagere af fremtidige numre. Derved vil du automatisk få tilsendt bladet når det udkommer og blive informeret om eventuelle nye tiltag.

Med venlig hilsen
Jan Grathwohl, Redaktør

Portræt: *Podarcis tiliguerta tiliguerta* (Gmelin, 1789)

Tekst: Jan Grathwohl - Foto: Tine Sønderby/Jan Grathwohl

Populærnavn:

Tyrrhensk Murfirben.

Udbredelse:

Tyrrhensk Murfirben er udbredt på øerne Korsika (Frankrig) og Sardinien (Italien) – samt tilhørende småøer. Nominatformen er udbredt på hovedøerne Korsika og Sardinien.

Forskellige underarter er beskrevet for småøerne og følgende regnes pt. for gyldige: *contii* Lanza & Brizzi, 1977 (Piana di Cavallo Island), *eiselti* (Lanza, 1972) (Pietricaggiosa og Maestro Maria), *granchii* Lanza & Brizzi, 1974 (Poraggia Grande og Poraggia Piccola), *grandisonae* (Lanza, 1972) (Vacca Islet), *maresi* (Lanza, 1972) (Toro Grande og Toro Piccolo), *pardii* Lanza & Brizzi, 1974 (Giraglia Island), *ranzii* (Lanza, 1967) (Molarotto Island), *rodulphissimonii* Brizzi & Lanza, 1975 (Finocchiarola, Di Mezzo og Di Terra), *sanmichelii* Lanza, 1976 (Porro og Locca), *toro* (Mertens, 1932) (Toro Island) (Corti & Cascio, 2002, Schneider, 1986, Sindaco et al, 2006).

Beskrivelse:

Podarcis tiliguerta tiliguerta er et lille firben med et kort hoved.

Hannerne opnår en totallængde på op til 25 cm – heraf udgår snude-gat længden blot 6,5 cm.

Hunnerne er generelt mindre. Hannerne er oftest grønne på oversiden, hvor hunnerne er mere brunlige. Blå pletter er typisk til stede på flankerne – hos hannerne er der også pletter ved forbenene (Corti et al, 2002).

Harris et al (2005) og Vasconcelos et al (2006) konkluderer ud fra mtDNA studier, at *tiliguerta* formentligt er et artskompleks og bør splittes i flere selvstændige arter. De mente sig dog ikke i stand til ud fra deres studier at konkludere hvordan dette split skulle gøres og derfor regnes *tiliguerta* stadig som en samlet enhed.

Ud fra morfologiske analyser kommer Bruschi et al (2006) frem til samme resultat, dog ligeledes uden at se deres resultater som endelige. Det må derfor forventes at de korsikanske populationer og populationerne fra nabøerne vil blive adskilt fra *tiliguerta* (type lokalitet Sardinien).

Levevis:

Arten findes på mange forskellige habitater, men synes at foretrække områder med klipper

og plantedække, men findes også langs veje og andre habitater med plantedække.

Forsidebilledet er taget ved Stintino Beach i det nordvestlige Sardinien, hvor arten var meget almindelig på klipper 20-30 meter fra kysten. Billedet på side 2 er taget ved vejsiden på Mont Albo, Sardinien.

Tyrrhensk Murfirben er et aktivt firben, som jager sit bytte (primært mindre hvirvelløse dyr som fluer, myrer og edderkopper) (Corti & Cascio, 2002). Arten er aktiv fra februar til november, men kan dog ses på særligt varme dage om vinteren (Sindaco et al, 2006). Parringstiden starter i april/maj og kuldet på 6-12 æg med en længde på 10-16 mm klækker efter en udrugningstid på 2-3 måneder (Schneider, 1986)

Litteratur:

- Bruschi, S., C. Corti, M.A. Carretero, D.J. Harris, B. Lanza & A. Leviton. 2006. Comments on the Status of the Sardinian-Corsican Lacertid Lizard *Podarcis tiliguerta*. Proc. Calif. Acad. Sci., (4)57(6): 225-245.
- Corti, C. & P.L. Cascio. 2002. The Lizards of Italy and Adjacent Areas. Edition Chimaira, Frankfurt am Main, 165 pp.
- Harris, D.J., M.A. Carretero, C. Corti & W. Böhme. 2005. Determination of genetic diversity within the insular lizard *Podarcis tiliguerta* using mtDNA sequence data, with a reassessment of the phylogeny of *Podarcis*. Amphibia-Reptilia, 26(3): 401-407.
- Schneider, B. 1986. *Podarcis tiliguerta* (Gmelin, 1789) – Tyrrhenische Mauereidechse. In: Böhme, W. (Hrsg.) Handbuch der Reptilien und Amphibien Europas. Band 2/II Echsen (Sauria) III. Lacertidae III: *Podarcis*. AULA-Verlag, Wiesbaden, 436 pp. Pp. 363-376.
- Sindaco, R., G. Doria, E. Razzetti & F. Bernini (eds.). 2006. Atlante degli Anfibi e dei Rettili d'Italia/Atlas of Italian Amphibians and Reptiles. Edizioni Polistampa, 789 pp.
- Vasconcelos, R., D.J. Harris, M.A. Carretero, C. Pinho, C. Corti, M. Capula, L. Bassu, G. Spano & M. Delauguerre. 2006. Genetic diversity within Corsican and Sardinian specimens of the Tyrrhenian Wall Lizard, *Podarcis tiliguerta*, estimated using mtDNA sequences. in: Corti, C., P. Lo Cascio & M. Biaggini (eds.). Mainland and insular lacertid lizards: a mediterranean perspective. Firenze Univ. Press. Pp. 199-207.

Hold og opdræt af *Oreocryptophis porphyraceus coxi* (Schulz & Helfenberger 1998)

Tekst og Foto: Jakob H. Christensen

I 2006, hentede jeg mine første coxi'er på Hamm. Jeg havde købt dyrene gennem en hollandsk opdrætter og jeg gav 750 euro for parret.

Dengang var det en af de rottesnoge, man ikke så særlig tit, slet ikke i de danske terrarier. Muligvis fordi den var ret dyr af en snog at være, kombineret med at de stadig var relativt ny i terrariehobbyen.

Jeg havde på det tidspunkt, holdt slanger i små 6 år og ville gerne forsøge mig med de lidt mere "avancerede" snoge. Jeg havde hørt mange historier om de skulle være svære at holde og opdrætte, men er siden hen kommet til den konklusion, at det må gælde vildtfangede eksemplarer.

I 2007 købte jeg også et voksent par, men dem solgte jeg fra, i forbindelse med en midlertidig nedskæring i mit dyrehold.

Figur 1 Min første *Oreocryptophis porphyraceus coxi* unge

Historie

Oreocryptophis porphyraceus coxi, stammer fra de højere liggende bjergregioner, i det nordlige og østlige Thailand. Med sine orangerøde farve og sorte aftegninger, hører den til en af de mest farvestrålende asiatiske rottesnoge.

Coxi underarten, blev første gang beskrevet i 1998 af Schulz og Helfenberger, som *Elaphe porphyracea coxi*. Siden er den blevet beskrevet som tilhørende *Elaphe* og *Oreophis*, for siden at komme i den nye slægt *Oreocryptophis*.

Coxi er en af de nyere rottesnoge i krybdyrhobbyen. Jeg har ladet mig fortælle, at den blev introduceret til hobbyen i 2005, da en europæisk opdrætter opkøbte en stor gruppe vildtfangede dyr, som han senere fik opdræt på. Siden da, er der mange der succesfuldt har opdrættet arten, og den er nu let tilgængelig hvis man kigger på de tyske og hollandske messer. Herhjemme er den ikke så godt repræsenteret endnu, men det kan nå at ændre sig. Prisen har også fået en godt dyk nedad, og et par kan nu købes for omkring 400 euro.

Generel beskrivelse

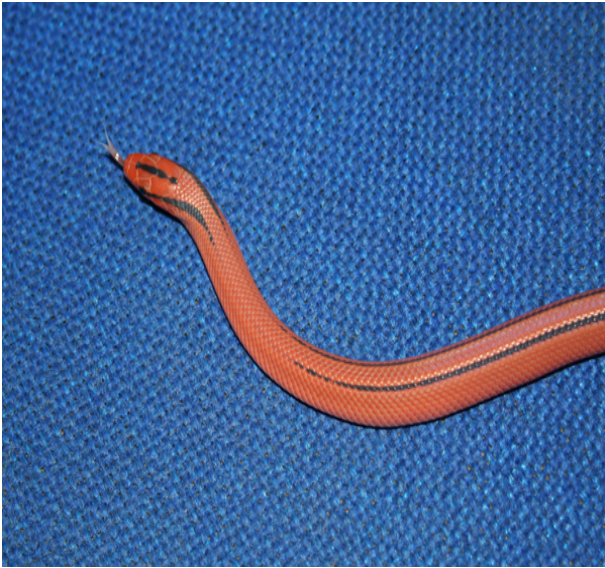
Som det ses på billedet (Fig. 1), er arten orange, med 2 sorte linier, der løber ned langs ryggen.

Aftegningerne i nakken, kan variere fra dyr til dyr, men næsten alle dyr, har den sorte stribe på toppen af hovedet. Hos enkelte dyr, mangler dele af de sorte aftegninger på nakke og ryg (Fig. 2).

Farverne er gerne meget kraftige hos unger og ungdyr, men hos voksne, begynder farven at falme en smule og nogle dyr skifter fra at være orange til at blive mere mørkerøde (Fig. 3). Dog er det ikke altid tilfældet. Jeg har selv en voksen han, der er lige så flot, som da han var unge. Voksne dyr bliver oftest omkring de 80-90 cm. Hunnerne bliver større end hannerne, og det er min erfaring, at de også vokser hurtigere, muligvis pga. hanner allerede i 1 års alderen, kan finde på at holde lange spisepauser i vintermånederne.

Mine dyr virker mest til at være skumringsaktive. Jeg ser dem ude på alle tider af døgnet, men de har en forkærlighed for de tidlige morgen- og tidlige aftentimer.

Coxi'erne har ofte et nervøst temperament og der skal ikke meget til at tænde dem af. Når de først er kommet op at køre, skal der intet til, før de kaster sig rundt og bider efter alt hvad der bevæger sig.

Figur 2. *Coxi unge*, med reduceret mønster

Terrariehold

Da arten er relativt lille, kræver de ikke meget plads. Et terrarium på f.eks. 60*40*40 (LBH) er fint til et voksent dyr. Jeg holder mine dyr i almindelige bedrollers hvilket også fungerer uden problemer.

Indretning

Boks eller terrarie, kan indrettes præcis som man lyster, bare man husker et par få ting. Der skal være et godt tykt bundlag, et par skjul i passende størrelse og en vandskål (Fig. 4). Ekstra lys er ikke nødvendigt, hvis de ellers går i et rum med dagslys.

I et terrarie, er et par planter med til at gøre det lidt pænere at se på, og kan give en god kontrast til dyrenes farver.

Mine dyr i hver for sig, da jeg synes det er nemmere at holde dem enkeltvis, både med hensyn til parring, rengøring og fodring.

Dyrene skal gå fugtigt, og gerne i et tykt bundlag der holder på fugten og som giver dyrene mulighed for at grave. Fugtigheden er vigtig, da de nemt dehydrerer hvis de går for tørt.

De kræver ingen speciel luftfugtighed, så længe de har det fugtigt bundlag at grave sig ned i. Der kan også tilbydes et fugtskjul, men hvis bundlaget holdes fugtigt, er det ikke nødvendigt. Jeg ved at andre holder dem med succes på avispapir og giver dem et par fugtskjul, men for mig har kokos humus været-

Figur 3. Et eksempel på en voksen *coxi*, der er blevet mere rød med alderen

rigtigt godt, så jeg har ikke set nogen grund til at prøve andre slags bundlag.

Det er vigtigt at huske at tjekke for afføring ofte, og sørge for god udluftning i boksen/terrariet. Det fugtige bundlag giver god grobund for mug og bakterier, hvis der ikke er en god luftudskiftning eller bundlaget et beskidt. Har du også fugtskjul, så skift det fugtige medie i skjulet jævnlige, da du ellers risikerer det bliver den rene bakterie bombe, hvis der f.eks. ligger lidt afføringsrester derinde. Et par lufthuller i skjulet er også en god idé, for at luften derinde ikke bliver sur og der begynder at komme mug i skjulet.

Temperatur

Det er meget vigtigt at man er opmærksom på temperaturen, især i sommermånedene. De må ikke blive udsat for temperaturer over 28°, da det kan slå dem ihjel. Mine dyr går uden nogen former for varme, andet end den der skabes i mit terrarium. De står i gulvhøjde og afhængigt af vejret og årstiden, er der 23-26° i deres bokse. Om natten falder temperaturen til et sted mellem 18 og 23°.

I de varme sommer måneder, har jeg til tider rykket deres bokse til et køligere rum i huset. I starten havde mine dyr også, en lille lokal varmeplads på 27°, med et skjul oven på. Men jeg har aldrig oplevet nogen af dyrene bruge det, så efter et par måneder, fjernede jeg den igen.

De stiller ingen særlige krav til belysning, og mine får deres lys gennem vinduerne og følger ellers vores naturlige døgnrytme.

Figur 4 Bedroller med æglægningsboks og vandskål/skjul.

Fodring

Coxi'er er som regel meget foderglade og de kan blive meget aggressive, når først de lugter mad.

Jeg fodrer mine voksne dyr ugentligt med optøede gnavere, med hvad der svarer til 1-2 mus pr. voksent dyr.

Fodrer man med døde foderdyr, skal de som regel bare rystes lidt med en pincet foran slanges skjul, hvis ikke de vil tage musen liggende fra bunden.

Starter man med at fodre med dødt eller er de vant til dette fra den tidligere ejer, bør man fortsætte med dette, fremover. Det virker som om de bliver dovne, og "glemmer" at kvæle byttet, også når de kommer levende dyr ned til dem.

Ingen af mine dyr virker særligt glade for store foderemner, så jeg fodrer med gnavere der er omkring så tykke som slangen er på sit tykkeste sted. Da mit ene par var omkring 6 måneder, var for store foderemner et problem. Her kunne jeg maks. fodre med mus der var ca. 2/3 af slangens tykkelse. Fik de noget der var større, røg maden op igen dagen efter. Da hunnen blev omkring et år, kunne jeg så småt gå lidt op i størrelse, men hannen nægtede at tage noget større end en lille jumper, indtil han var 2 år gammel.

Som førnævnt kan de blive meget ophidsede når der er foder i nærheden. De kan betyde at de flyver på alt hvad der bevæger sig, så selv den

mindste bevægelse, kan få slangen til at slippe foderdyret og glemme alt om det. Jeg ved ikke hvor mange timer jeg har brugt, siddende stiv som en pind med krampe i benet, indtil byttet er slugt.

Voksne hanner, kan godt holde lange spisepauser, hvor de enten stopper helt med at spise, eller kun spiser meget lidt. Det er ganske normalt og man behøver ikke foretage vilde krumspring, for at få proppet foder i sine dyr. Med mindre, dyrene begynder at tabe sig synligt eller bliver slap og dvask, så slå koldt vand i blodet og fortsæt med at tilbyde små foderemner, med jævne mellemrum.

Opdræt

Coxi'erne kan opnå en kønsmoden størrelse, på temmelig kort tid. Der er produceret befrugtede æg af hunner der ikke var mere end 15 måneder gamle. Men ved at parre sine dyr så tidligt, øges risikoen for problemer i forbindelse med æglægningen, og det anbefales at vente til hunnen er 2 år gammel, inden man parrer hende første gang.

De får ikke særligt store kuld, den normale kuldstørrelse er på 4-7 æg. Min egen rekord er 9 æg og jeg har hørt om andre, der har fået helt op til 11 æg.

Sædgemme er heller ikke unormalt hos coxi'er. Mit første kuld, gav 6 befrugtede æg. Efter 4 måneder kom endnu 3 befrugtede æg og 2 ubefrugtede og efter yderligere et par måneder, gav hun endnu 4 æg, hvoraf kun et var befrugtet.

Dvale & parring

De fleste opdrættere giver dyrene en dvaleperiode, men flere har lavet opdræt på coxi, uden nogen former for køling.

Jeg har prøvet både med og uden dvale, og begge gange har jeg fået flotte befrugtede kuld. Det kuld fra parring uden dvale, er stadig i rugemaskinen, men her efter en måned, ser alle 9 æg stadig fine ud. Den eneste forskel jeg indtil videre har observerede, er at jeg så dyrene parre sig langt flere gange, efter de havde været i dvale.

Her er beskrevet hvordan jeg gør mine dyr klar til dvale.

I oktober måned stopper jeg med at fodre på dyrene, for at tømme deres tarm, inden de skal i dvale.

Efter 4 uger uden foder, bliver de placeret i mindre kasser, med skjul, fugtigt bundlag og vandskål (**Fig. 5**). Over 2 uger bliver de gradvist bragt ned på en dvaletemperatur på 10-12° og her bliver de, i 2 måneder.

Efterfølgende varmes dyrene gradvist op over en periode på 14 dage, til de har normal temperatur igen. Efter 7 dage ved almindelige temperaturer begynder jeg at tilbyde foder igen. Mens dyrene er i dvale, er det vigtigt at de hele tiden har adgang til frisk vand. Selvom de ikke spiser, drikker de stadig.

Jeg valgte at bruge et ombygget køleskab, til at dvale mine dyr. Vælger man denne løsning, skal man huske at åbne køleskabsdøren dagligt, for at tilføre frisk luft til dyrene. Det er meget nemt at lave, og send mig en mail, så skal jeg gerne forklare hvordan jeg har gjort.

Figur 5 *Coxi* i dvaleboks, klar til køling.

Når hunnen er kommet op af dvalen, spiser og efterfølgende smider sin hud, sættes hannen ind til hende. Ofte går der ikke længe, før de går til den.

Efter et par dage, skiller jeg dyrene, tilbyder små foderremner og sætter dem sammen igen, 5 dage efter fodringen. Dette gentager jeg et par gange, eller indtil dyrene ikke længere viser interesse for hinanden. Hvis jeg ikke har set parring ville jeg blive ved med at introducere hannen jævnligt, indtil jeg ser en parring eller tror hunnen er med æg.

Hvis dyrene ikke vil parre sig, kan det måske hjælpe at simulere en lille regnsæson. Prøv at

duche et par gange dagligt (uden at få terrariet til at sejle i vand) i en periode og sæt dem så sammen, næste gang hunnen skifter hud.

Æglægning & Udrugning

Når dyrene ikke længere går sammen, sættes en læggekasse ind til hunnen, fyldt med fugtig f.eks. spagnum mos, kokos humus eller vermiculit, hvor hun kan lægge sine æg (**Fig. 4**). Normalt går der 30-40 dage fra parring til æglægning. Når det er ved at være tid til at smide æggene, vil hunnen gå i hamskifte og 7-14 dage senere, vil hun lægge sine æg. Det kan godt variere lidt, men går der for lang tid, kan det være hunnen har læggenød. Det sker typisk hvis hunnen er blevet parret i for ung en alder. Hvis du har mistanke om din hun har læggenød, bør du kontakte en krybdyrkyndig dyrlæge, hurtigst muligt. Ellers risikerer du at slangen dør.

Når æggene er lagt, skal de overføres til rugemaskinen, Det er vigtigt at æggene ikke bliver roteret, da man så kan risikere at fostrene drukner. Derfor er der sat en kryds på dem, så jeg kan se hvilken del af ægget, der skal vende op. Jeg udrugede mit første kuld æg udrugnet i fugtig spagnum mos ved 25° (**Fig. 6**). Kassen stod i en rugemaskine, der holdt temperaturen og fugtigheden oppe. Efter 58 dage, klækkede alle æggene. En konstant udrugningstemperatur bør ikke være under 23° og ikke over 26°.

Da jeg fik mit andet kuld, ville jeg prøve at udruge dem ved rum temperatur i mit terrarium, da en god ven fortalte at det var sådan han udrugede æggene. Temperaturen svinger mellem 23° og 26° i mit terrarium, så jeg tænkte at det nok ikke var det store problem. Jeg tog en lille kasse, fyldte den igen med fugtigt spagnum mos, lagde æggene i, lagde et låg på. og satte den på et af mine terrarier, højt oppe i mit terrarium. Her lå de i 62 dage, hvorefter de klækkede. Så har man et rum, der er godt lunt er en rugemaskine ikke nødvendigt.

Unger

Ungerne holdes præcis som de voksne, bare under mindre forhold. Jeg holder mine unger enkeltvis i 1,3 liters bokse fra hammerplast, med en vandskål og et dybt bundlag. Ungerne er mere sky end de voksne, så de tilbringer det

Figur 6 Æg der udruges i spagnummos

meste af tiden gravet ned i bundlaget. Efter en uges tid, går ungerne i hamskifte, og når de har smidt deres første ham, er de klar til at spise. Som ofte tager de nyfødte musepinkies, uden problemer. Læg en lille pinky ned i kassen om aftenen inden du går i seng, og forlad så rummet og kom ikke tilbage før næste morgen. Bliver du stående og ser på, skal du stå helt stille. De bliver meget nemt distraherede og smider de først musen, er det ikke sikkert de vil spise den dag.

Mit første kuld, havde jeg store kvaler med at få til at spise. De nægtede alle sammen, undtagen et par enkelte unger. Efter lang tid, fandt jeg ud af det var fordi jeg brugte pinkies fra natalmus. Da jeg skiftede til almindelige mus, spiste de alle som de skulle.

Jeg fodrer mine unger en gang ugentligt, med en musepinky. Med tiden kan man tilbyde dem flere ad gangen, indtil de er store nok til at tage fuzzies og fortsætte sådan indtil de kan tage voksne mus. Igen skal man huske ikke at give dem for store foderemner.

Det virker ikke til at være det store problem at få dem over på dødt foder. Når ungerne har fået lidt størrelse, begynder jeg at tilbyde optøede musepinkies og ofte tager de dem uden problemer. Jeg ligger gerne pinkien ude foran deres skjul, og lader dem være natten over. Vil ungerne ikke spise dødt, kan man prøve forskellige ting. Først kan man prøve med en friskaflivet pinky. Tager de den uden problemer, kan du efter et par gange forsøge dig med optøede pinkies. Vil de ikke tage den friskaflivede, kan man prøve at tilbyde en levende og så lige efter, tilbyde en død.

Figur 7 Den første unge kigger ud af ægget

Er der heller ikke gevinst, kan man prøve at vrikke den døde pinky lidt rundt med en pincet og så stå helt stille hvis den hapter og kvæler pinkyen.

Afslutning

Afslutningsvis vil jeg sige at jeg ser coxi'erne som meget nemme at arbejde med, men det er ikke en slange jeg vil anbefale til nybegyndere. De er nervøse dyr, med en lav tolerance over for dårlige terrarieforhold, stress og håndtering. Men det er den perfekte snog, for den øvede krybdyrholder, der gerne vil have en lille farverig snog. De er flotte, de kræver ikke meget plads, de er relativt aktive, de er simple at holde, de er nemme at lave opdræt på og sidst men ikke mindst, er det en af de snoge hvor man stadig kan komme af med sine unger, i en tid hvor snogemarkedet er på tilbagetog, til fordel for kvælerne.

Hvis du har nogen spørgsmål eller kommentarer, er du velkommen til at kontakte mig på Jakob@asian-colubrids.com

Litteratur

- Schultz, Klaus D. 1996. *A monograph of the colubrid snakes of the genus Elaphe Fitzinger*. Bushmaster Publications, Berg 460 pp. Pp. 199-200.
- Schultz, Klaus D. & Helfenberger, N. 1998: *eine revision des unterarten Komplexes der Roten Bambusnatter Elaphe porphyracea*. Sauria, Berlin 2000, 20 (1): 25-45
- Schultz, Klaus D. 2000. *Haltung und Zucht von Elaphe porphyracea coxi und Elaphe porphyracea vaillanti*. Sauria, Berlin 2000, 22 (3): 11-16

Hold og opdræt af daggekkoen *Lygodactylus williamsi* (Loveridge, 1952)

Tekst & Foto: Rasmus Christiansen

Introduktion:

Lygodactylus williamsi hører til i den artsrige slægt *Lygodactylus* der med mere end 50 arter er udbredt i Afrika syd for Sahara samt Madagaskar. De to arter *Lygodactylus klugei* og *Lygodactylus wetzeli* fra Sydamerika blev oprindeligt beskrevet i deres egen slægt *Vanzoia*, og man kunne formode at de ved en revision af *Lygodactylus* ville vende tilbage til denne oprindelige slægt, grundet deres geografiske adskillelse fra de øvrige arter i slægten (Smith et al, 1977).

Lygodactylus williamsi findes kun i et mindre skovområde i Tanzania, hvor de ofte findes i toppen af træer, buske, stammer ol. De er dagaktive og vil oftest sove det meste af natten. Med en voksen størrelse på ca. 10 cm er den af alm. *Lygodactylus williamsi* størrelse. Men en forholdsvis lille daggekko i forhold til de ofte holdte *Phelsuma* arter.

Hannerne kan være helt elektriske blå, hvor hunnerne er mere mosgrønne/brune. Den dominerende han i gruppen vil være helt elektrisk, hvor de andre hanner ikke vil være nær så farvestrålende.

Arten er ganske ny inde for terrariehobbyen, hvor den for 1,5 - 2 år siden, var næsten ukendt. Som alt andet nyt og eftertragtet var prisen også her efter. Et par kunne gerne erhverves for 400-500 € og her snakker vi altså om vildtfangede dyr. I løbet af det seneste år er prisen faldet drastisk og flere terrarieopdrættede dyr ses i handlen.

Terrarium:

Lygodactylus williamsi stiller stort set de samme krav til terrariet som de fleste *Phelsuma* arter gør. De har hæftelammer på alle fire fødder samt halen og klatre ofte op i højden, hvorfor de helst skal holdes i et terrarie der er højere end det er bredt.

Det lader til at være en rolig art, hvor det kan lykkes at holde flere sammen, dog vil der altid mellem hannerne være en rangorden hvor det tydeligt på farverne ses hvilken han der er den dominerende, hunnerne derimod virker til at kunne fungere uden større problemer i grupper (Dog ikke noget jeg selv har erfaringer med endnu).

Det er en art der er utrolig aktiv om dagen. Hvor mange *Phelsuma* arter ofte ligger og soler sig mange timer, er disse gekkoer utrolig

nysgerrige og aktive det meste af dagen, specielt omkring foder emner, kan man have stor fornøjelse af dem, fluer eller græshopper giver dem en ekstra udfordring i deres fangstevner. Herved skal man heller ikke være bange for at give dem et stort terrarium idet hele terrariet vil blive brugt. Jeg holder selv mit par (snart trio) i 50x50x80 (lxdxh)

Et enkelt par *Lygodactylus williamsi* kan holdes i et terrarie på 40x40x60 (lxdxh)

En trio kan holdes i et terrarie på 50x50x70 og derover. (lxdxh)

De må selvfølgelig hellere end gerne få mere plads, disse mål er blot hvad jeg finder passende til deres krav og bliver derfor anført som de mindste størrelser de bør holdes i.

L. williamsi terrarium

Da denne art holder til i skov område, er det klart at den skal holdes under samme forhold i terrariet. Derfor er det nødvendigt med masser af planter, der er med til at give terrariet et naturligt udseende, men samtidig også er med til at holde en godt høj luftfugtighed i terrariet, derudover er det nødvendigt med en masse grene gekkoerne kan kravle på samt ligge og sole sig på under lamperne.

Den kreative terrariebygger kan opbygge en lækker naturligt udseendet baggrund lavet med jord og xaxim (som med tiden vil blive bevokset med planter) påtrykt og fastgjorte rødder og grene/bambus. For den ikke så kreative kan man indretter terrariet med en normal korkplade som kan fuges fast på bagsiden/siderne af terrariet.

Af planter bruger jeg selv mest *Sansevieria* (svigmors skarpe tunge) div. bromeliaer og bregner. Specielt svigmors skarpe tunge giver gekkoen fantastiske klatre muligheder og yder gode skjul når den skal sove. Disse planter er også udvalgt fordi de kan leve med den vandmængde som de får af at terrariet bliver overduschet flere gang dagligt.

Temperatur og lys:

Lygodactylus williamsi skal som udgangspunkt have mulighed for UV lys, jeg bruger selv et Reptil Glo 5.0. De skal ligeledes også have en eller flere varmepladser. Her benytter jeg 3 halogenspot på 15-20w. Terrariet skal have en temp. på ca. 25-28 grader i terrariet om dagen (varmepladsen lidt mere). Om natten alm. stue temp. På ca. 20-22 grader. (alt lys slukket) Terrariet skal helst holdes under 30-35 grader, derfor er det en god ide at prøve sig frem med forskellige antal watt på varmepærerne og god udluftning inden dyrene bliver sat ind.

Hvad angår døgnrytme bruger jeg følgende tider:

1.feb - 1.apr

12 timers dag - 12 timers nat (spot 10 timers dag 14 timers nat)

1.apr - 1.sep

14 timers dag - 10 timers nat (spot 12 timers dag 12 timers nat)

1.sep - 1.nov

12 timers dag - 12 timers nat (spot 10 timers dag 14 timers nat)

1.nov - 1.feb

10 timers dag - 14 timers nat (Spot slukket)

Dette er for at give dem følelsen af at gennemleve et normalt år og for at give dyrene en vinterpause hvor de vil sætte tempoet ned og stoppe med at parre sig. Hunnerne kan rent ud sagt blive slidt op hvis de bliver parret år efter år uden pauser, nogen lader endda kun parrene gå sammen under parringen, for så at skille dem ad

Truende adfærd hos hannen

Parring

igen.

Med denne døgnrytme vil de parre sig forår-efterår og holde pause 2-3 måneder om året.

Fugtighed og vand:

Arten skal gerne have en luftfugtighed liggende på 60-70% ligesom de fleste *Phelsuma* arter.

Dette opnås enten ved manuelt at douche terrariet 1-2 gange dagligt. Eller, som jeg har, med et automatisk vandingsystem der kører 3 x 15 sek. dagligt.

Lygodactylus williamsi er en art der drikker utrolig meget, så de skal altid have adgang til vand. Man vil se dem slikke vandråber i sig fra enten blade eller glasset. Men de skal som udgangspunkt altid have adgang til en vandskål.

Fodring: *Lygodactylus williamsi* er som andre daggekkoer insektædende, og spiser alt fra fluer

og fårekylinger til græshopper. Så længe foderdyrene ikke bliver for store, en hovedregel siger at foderdyret ikke skal være længere end hvad gekkoens mund er bred.

Lygodactylus williamsi er en meget glubsk gekko, de spiser utrolig meget og ofte og tager alt hvad de kan gabe over, selv som unger! Man skal altid huske at ryste sine foderdyr i en vitamin og mineralblanding evt. Korvimin/MinerAll. Det er ligeledes en god ting altid at have en skål med rent kalk stående inde hos gekkoerne da de bruger dette til knogleopbygning, samt hunnen har et stort forbrug af det under ægdannelsen. Som med *Phelsuma*, kan man give tilskud i form af frugtmos, honning, *Phelsumax*, *Aves* ol. Jeg bruger selv *Phelsumax* og *Aves* – da der allerede heri er tilsat de nødvendige vitaminer og mineraler, man vil opleve at timerne efter indtagelsen af disse, vil dyrenes farve ”flamme” op.

Frugt fra tid til anden er også en meget velkommen spise for disse gekkoer. Den behøver ikke at være frisk, tit ser det faktisk ud til at de nyder overmoden frugt mere end frisk.

Avl:

Lygodactylus williamsi er utrolig nem at få til at avle i fangenskab. Det lader til de lægger oftere æg end f.eks. *Phelsuma grandis* gør. De lægger æg som de klistre fast til enten baggrunden eller grene, dette gør at de oftest er nødsaget til at udruges i terrariet. Er man så heldig at få æggene ud af terrariet kan de udruges i en rugekasse med en temp. mellem 26-30 grader og en luftfugtighed på ca. 80-90%. Forældrene er ikke særlig børnevenlige og unger der klækkes i terrariet vil hurtigt blive spist. Dæk derfor æggene til og fjern ungerne ved klækning hvis muligt. Æggene er omkring 2-3 måneder om at klække afhængig af temp.

Pasning af unger:

Unger kan fodres op enten alene eller i grupper. Selvom ungerne er små (1,5-2 cm. Ved klækning), synes jeg at have bedst erfaring med at opfostre dem i lidt større terrarier (20x20x30).

Æg

Unge.

Det er nødvendigt at her konstant er en høj luftfugtighed, et bundlag af muld og mos oven på, giver rig mulighed for at holde luftfugtigheden oppe. De skal samtidig have klatremuligheder i form af planter og grene, samt mulighed for at gemme sig. Den første måned af deres liv kan være ret kritisk hvor de er noget skrøbelige, herefter vil de være lidt mere hårdføre. Når ungerne er omkring 7 måneder er de kønsmodne. Ungerne kræver UV lys lige fra fødslen for at bevare deres flotte farve. Også kalk er en nødvendighed i deres voksefase og bør tilbydes under hver fodring.

De spiser enten bananfluer eller springhaler, og ligesom de voksne spiser de meget og er ganske glubske.

Litteratur

Smith, H.M., R.L. Martin & T.A. Swain. 1977.
*A New Genus and Two New Species of South
American Geckos (Reptilia: Lacertilia). Pap. Avuls.
Zool., 30(14): 195-213.*

Parring

Poecilotheria metallica (Pocock, 1899)

Tekst: Søren Rafn – Foto: Søren Rafn & Peter Peter

Der er vel ikke en edderkop som er mere kendt, elsket og berygtet end den kromblå skønhed *Poecilotheria metallica* fra Indien. Lige siden det første billede af et ungdyr gik verden rundt, har hobbyen sydet af abstinenserne efter at eje lige netop denne art. Prisloftet for hvad man kunne tage for en spiderling nåede uhørte højder og forargelsen og misundelsen ville ingen ende tage.

P. metallica i al sin pragt. Foto: Peter Peter

Der er flere grunde til at denne edderkop er blandt de dyreste i verden. Det åbenlyse er farverne, stålblå med pletter af en intens orangegul, sort og hvidt. En anden grund er det meget afgrænsede, svært tilgængelige og isolerede oprørshærgede område hvor arten findes. En tredje grund er de små kuldstørrelser. Og så selvfølgelig den hype, der har fulgt denne art siden hobbyen først fik nys om den.

Close-up *P. Metallica*. Foto: Peter Peter

Poecilotheria metallica er ellers ikke en nybeskrevet art. Den blev beskrevet af Reginald Pocock allerede i 1899, sammen med andre kendisser som *P. formosa*, *P. ornata*, *P. regalis* og *P. rufilata*. Før denne beskrivelse var kun arterne *P. fasciata*, *P. striata* og *P. subfusca* kendt med *P. fasciata*, som den først beskrevne allerede i 1804.

Slægten *Poecilotheria* har fået sin egen underfamilie Poecilotherinae, men er dog meget nært beslægtet med arterne (og visse mener at de burde findes) i underfamilien Selenocosmiinae.

Ifølge Platnick findes der 16 beskrevne arter.

Der er beskrevet følgende arter:

P. fasciata (Latreille, 1804)

P. formosa Pocock, 1899

P. hanumavilasumica Smith, 2004

P. metallica Pocock, 1899

P. miranda Pocock, 1900

P. nallamalaiensis Rao et al., 2006

P. ornata Pocock, 1899

P. pedersenii Kirk, 2001

P. pococki Charpentier, 1996

P. regalis Pocock, 1899

P. rufilata Pocock, 1899

P. smithi Kirk, 1996

P. striata Pocock, 1895

P. subfusca Pocock, 1895

P. tigrinawesseli Smith, 2006

P. uniformis Strand, 1913.

Platnick anerkender dog *P. pococki*, som er et endnu ikke officielt anerkendt synonym for *P. smithi*. Desuden er en ny art *P. nallamalaiensis* Rao et al., 2006 i mine øjne identisk med *P. formosa*.

Så kort sammenfattet er følgende arter synonymer for allerede beskrevne arter: *P. bara* = *P. subfusca*, *P. gadgili* (overført fra *Ornithoctonus*) = *P. regalis*, *P. vittata* = *P. striata*, *P. pococki* = *P. smithi* og *P. nallamalaiensis* = *P. formosa*.

P. metallica blev først fundet i Gooty i Sydindien i en brændedyng i forbindelse med anlæggelsen af en af Indiens mange og med rette berømte og berygtede jernbaner. Området, eller rettere sagt hele regionen omkring Gooty er dog fuldstændigt afskovet i mange miles

omkreds i dag, og den population som Pocock fik type-eksemplaret fra må anses for at være udryddet. I tidligere tider har arten dog formodentlig været udbredt i et langt større område. Det er i yderkanterne af dette område, at godt skjulte lommer af den oprindelige skov kan findes i svært fremkommelige bjergområder, hvor også den aggressive og stærkt bevæbnede Naxalit-bevægelse har deres baser.

Bjergside der skulle forceres for at nå *P. metallica* koloni

Også her er skoven dog truet pga. lokalbefolkningens skovning af brændsel. Det var i sådan et skovklædt bjergområde vi (Pedersen & Rafn) befandt os i 2003. Vi havde i godt en time bevæget os op ad en stejlt skrånende og temmelig ustabil bjergside, før vi befandt os på nogenlunde sikker grund. Vi havde efterladt vores bil og chauffør længere nede af bjerget på en lille, snoet og lige så ustabil bjergvej. Det var sen eftermiddag og skyggerne var ved at blive fra vores udsigtspunkt kunne vi se den skovklædte bjergside på den anden side af dalen og flere bjergtoppe i horisonten. Vi bevægede os videre langs den smalle sti i skumringen, mens stjernerne så småt begyndte at dukke op

foroven. På et tidspunkt bevægede vi os væk fra stien og videre op igennem mørket under bjergskovens trækroner. Opstigningen blev gjort besværlig af, at bjergsiden bestod af store skærver og stenblokke, som skjultes af højt græs, klatreplanter og dværgpalmer. En anden forhindring var frygten for at blive bidt af en giftslange, mødet med en tiger, eller allerværst; mødet med en naxalits AK47.

Her har en unge af *P. metallica*, indrettet sig i en hul grenstump.

Nær toppen tyndede det ud i træerne og terrænet fladede ud til noget, der mindede om et træbevokset plateau. Vi stod i nattemørket og pustede ud. Habitatet var perfekt - tiden var kommet hvor vi skulle til at begynde at lede mere målrettet efter *P. metallica*.

I naturen findes arten udelukkende i hule træer og er meget biotopspecifik, hvilket betyder at den kun vælger en enkelt art træ at bo i. Det plateau vi stod på var dækket af en åben skov bestående af lige præcis den slags træer *P. metallica* fortrækker. Jorden imellem træerne var dækket af højt græs og bredbladede buske. Vi kiggede på hinanden med et grin og gik i gang med at lede.

Der gik et par timer, hvor vi langsomt tunedede

vores øjne ind til at frasortere de mange nye indtryk og kun fokuserede på at opfange bestemte kendetegn, som er karakteristiske for tilstedeværelsen af *Poecilotheria*. Vi afdækkede metodisk området og markerede lovende huller med GPS. En stille regn begyndte at falde og vi fandt et sted i ly under en gruppe træer, hvor vi indtog vores medbragte [chicken 65](#) og ris. Da regnen så småt stoppede, fortsatte vi vores søgen og der gik ikke længe før vi fandt den første *P. metallica*. Det var en lille unge, som sad i et tæt sokkespind i en barkrevne i et træ tæt på kanten af plateauet. Efterfølgende fandt vi flere unger i området, men endnu ingen voksne dyr. Tæt på midnat fandt vi vores første store hun siddende udenfor på barken i et træ, vi havde GPS mappet tidligere som værende lovende. Hun strøg på hovedet ind i sit hul, straks hun opfattede vores nærvær. Hun var dog ikke mere bange end, at hun med lidt pilkning var til at lokke ud af sit hul så vi kunne fange hende i et indsamlingsrør. Vi havde fundet det vi var kommet for, *P. metallica*. Klokken var nu meget nær midnat, hvor vi havde aftalt at mødes med vores chauffør nede ved vejen, og vi var sent på den. Vi tog turen ned i fuldt firspring, og set i bakspejlet var det et mirakel at ingen af os kom til skade. Et fejltrin, og man ville falde stejlt ned af bjergsiden i fuld fart og først stoppe nede i dalbunden. Helt sikkert ikke i ét stykke. Hvorom alting er, så nåede vi ned til vejen næsten på klokkeslæt. Men chaufføren var ikke at se nogen steder. Der stod vi så i den fugtige tropenat, midt i en bjergkæde i Sydindien og vidste, at der var meget langt til nærmeste by til fods... Vi satsede på at chaufføren var forsinket og brugte ventetiden til at afsøge vejskrænterne for jordlevende fugleedderkopper. Til vores held fandt vi en stor mængde indgangshuller af den lille jordlevende *Chilobrachys* art; *Chilobrachys* sp. "hardwicki". Uheldigvis var jordbunden præget af den samme skærveagtige beskaffenhed, som havde gjort vores fremfærd op ad bjerget så besværlig. Her gjorde det gravearbejde fuldstændigt umuligt. Vi var nødsaget til at forlade os på pilkning, en metode som har sine fordele, men så absolut også sine begrænsninger. Hvis man ikke fanger edderkoppen i første forsøg, lugter den lunt og fortrækker til bunden af sine hule mellem klippeblokkene. Da vores chauffør endelig langt om længe dukkede op, havde vi kun haft held til

at fange en lille håndfuld *Chilobrachys*. Til gengæld havde vores chauffør tydeligvis haft held til at opstøve noget temmelig potent alkohol, for han var fuld som en allike. Vi hoppede ind i bilen, åbnede alle vinduer, skruede op for radioen, råbte af chaufføren og håbede på det bedste, mens bilen slingrede faretruende nær på vejkanterne på vejen ned af bjerget. Vi kiggede på hinanden og vidste at vi tænkte det samme, at vi skulle tilbringe resten af vores rejse i Indien på en højderyg på et bjerg i det sydlige Indien midt om natten i færd med at fange *P. metallica*

Team Metallica. Her ses vores chauffør i ædru tilstand.

Arten er udseendemæssigt en af de smukkeste fugleedderkopper og en skriftlig beskrivelse vil aldrig kunne yde retfærdighed for denne arts skønhed. Grundfarven er sort med et intenst metallisk kromblåt skær. Rygskjoldet er blågråt med et cremefarvet medianbånd og omkranset af hvide hår. Kæberne er lyse gråblå. Benene er intenst metallisk blå med en hvid plet over knæleddet. På tibia ses to rækker gule pletter, som starter inderst på leddet og mindskes yderst. Undersiden af benene er sort med intenst metalblå lår, samt en enkelt orangegul plet på tibia, som dækker den inderste halvdel af leddet. Bagkroppen er sortblå med en bred bølget hvid median stribe, det såkaldte folium. Undersiden og spindevorterne er sorte. Til gengæld er det nok en af kedeligste *Poecilotheria* arter at se på op til et hamskifte.

↑ Nyskiftet *P. Metallica*

← Op mod hamskifte kan det være svært at forstå det drejer sig om samme art

Fuldvoksen hun af *Poecilotheria metallica* Pocock, 1899 kort efter hamskifte

Hannerne ligner hunnerne og adskiller sig dermed fra de fleste andre *Poecilotheria* arter, hvor hannerne falmer meget i kulør ved kønsmodenhed. Hanner af *P. metallica* er dog mere spinkelt bygget end hunnerne og noget mørkere i farven.

Kønsmoden han af *Poecilotheria metallica*.

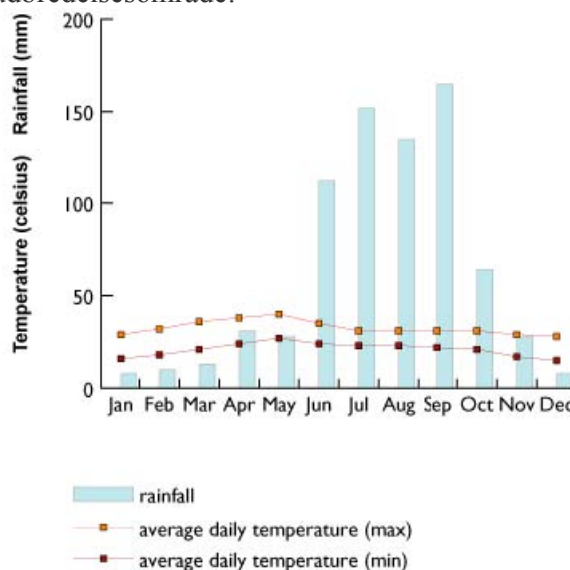
Arten er meget kompakt i sin kropsbygning og er nok den *Poecilotheria* art, som har de korteste og tykkeste ben i forhold til kropslængde. Et særligt unikt karaktertræk for arten er desuden det "m" formede spermatheca, som adskiller sig fra de andre *Poecilotheria* arters pyramideformede spermathecae. *P. metallica* er en medium stor art, men en lille *Poecilotheria*, som lægger sig tæt op ad *P. formosa* størrelsesmæssigt. Det største eksemplar jeg har set målte omtrent 15-16 cm diagonalt. Men ellers ligger voksne dyr omkring 12-14 cm.

Temperamentsmæssigt er *P. metallica* en af de absolut fredeligste *Poecilotheria* arter, og jeg vil mene at det er en af de få arter man kan håndtere næsten uden bekymring. Man bør dog have in mente, at giften stadig kan være temmelig kraftigt virkende, hvis man mod al forventning skulle blive bidt. På dette punkt tror jeg ikke, at *P. metallica* afviger særligt fra de andre arter i slægten. Advarselsdisplayet er blandt de enkleste og smukkeste. Gule cirkler på sort baggrund.

***Poecilotheria metallica* i advarselsposition.**

Terrariet bør indrettes som til de fleste andre *Poecilotheria* arter. Basalt set et terrarium som måler det dobbelte af det maksimale benspan i højden. Bagvæggen beklædes med kork, og et korkrør stukket ned i bundlaget fungerer som skjulested. Temperaturen bør ligge på 25 – 28 grader med et fald til stuetemperatur om natten. Om vinteren en smule køligere. Terrariet bør holdes til den tørre side på nær i perioden juni til september, hvor bundlaget holdes fugtigt. Vel tilpasset i terrariet er arten dog absolut ikke svær at tilfredsstille, og er omtrent lige så nem at få til at trives som *P. regalis*. Med udgangspunkt i klimaet omkring Hyderabad kan man få en indikation om de årlige klimavariationer, som hersker i *P. metallicas* udbredelsesområde:

Årlig klimatabel fra Hyderabad Grafik: BBC

Parringen volder ingen problemer og man kan uden frygt for kannibalisme lade hannen gå sammen med hunnen i flere uger

Æglægningen kan dog være lidt mere problematisk. Her er man nødt til at imitere de årlige klimatiske udsving for at have held med projektet. Kuld størrelsen er ikke imponerende: 60100 unger, som kommer ud af kokonen i en god størrelse, som vi kender det fra de fleste andre *Poecilotheria* arter.

Ungerne af *P. metallica* ligner umiddelbart typiske Poke unger, men de to langsgående hvide striber på bagkroppen synes mere markante. De vokser godt til og opnår hurtigt den flotte blå farve ved regelmæssig fodring. Igen vil jeg anbefale at holde dem til den tørre side under opvæksten.

Alt i alt en måske meget dyr edderkop, men når først den er på plads i samlingen er prisen hurtigt glemt og opvejet af edderkoppens ufattelige skønhed. Så absolut en edderkop i verdensklasse.

Litteratur:

- Rao, K. T., D. B. Bastawade, S. M. M. Javed & I. S. R. Krishna. 2006. Description of two new species of spiders of the genus *Poecilotheria* Simon (Araneae: Theraphosidae) and *Tmarus* Simon (Araneae: Thomisidae) from Nallamalai Hills, eastern Ghats, Andhra Pradesh, India. *Rec. zool. Surv. India* 106 (1): 49-54.
- Charpentier, P. 1996. A new species of *Poecilotheria* from Sri Lanka: *Poecilotheria pococki*, sp. n. *Exothermae Mag.* 1: 21-33.
- Gravely, F. H. 1935. Notes on Indian mygalomorph spiders. II. *Rec. Ind. Mus. Calcutta* 37: 69-84.
- Pocock, R.I. 1900. Arachnida. The Fauna of British India, including Ceylon and Burma. London, pp. 1-279. [p. 194 & 196].
- Pocock, R.I. 1899. The genus *Poecilotheria*: its habits, history and species. *Ann. Mag. nat. Hist.* (7) 3: 82-96. [p. 93, pl. 7, f. 3].
- Pocock, R.I. 1895. On a new and natural grouping of some of the Oriental genera of Mygalomorphae, with descriptions of new genera and species. *Ann. Mag. nat. Hist.* (6) 15: 165-184. [p. 172-174, pl. 10, f. 7].

Hold og opdræt af *Rhacodactylus ciliatus* (Guichenot, 1866)

Tekst: Lasse Thorsen – Foto: Lasse Thorsen

Forord:

Rhacodactylus ciliatus også kendt som Crested Gecko” eller på dansk ”Kronegekko” er en fantastisk spændende og nem gekko at holde og opdrætte

Slægten *Rhacodactylus* stammer fra øgruppen Ny Kaledonien der ligger øst-nordøst for Australien.

Størrelsesmæssigt er *ciliatus* den mindste af medlemmerne i *Rhacodactylus* slægten der også indeholder arterne *auriculatus*, *chahoua*, *sarasinorum*, *leachianus* og *trachyrhynchus*.

Rhacodactylus ciliatus blev betragtet som værende uddød indtil den blev genopdaget i 1994 på øen ”Isle of Pines” (Seipp & Klemmer, 1994). Denne genopdagelse blev mødt med stor glæde af mange terrariehobbyister og den er nu på trods af den korte tid klart den mest udbredte af arterne i hobbyen, fordi den har vist sig meget egnet til hold og avl i fangenskab. Det har gjort at man på meget få år har kunne bringe antallet af *ciliatus* op til svimlende højder.

Jeg vil i denne artikel prøve, efter bedste evne, at komme ind på de ting jeg finder vigtige i forbindelse med generelt hold og opdræt af denne søde gekko som jeg må indrømme har vundet mit hjerte med dens farvestrålende udseende og rolige temperament.

Kropsbygning, bevægelse og levetid:

Rhacodactylus ciliatus er en forholdsvis stor og robust gekko. En normal voksen kan nå en længde på ca. 25 cm fra snude til halespids.

Individer uden hale er ca. 9-13 cm, jeg nævner dette da *ciliatus* ikke regenererer halen hvis den taber den, derfor vil en *ciliatus* uden hale aldrig få en ny hale. Det er i naturen et særsyn at finde en *ciliatus* med intakt hale (Henkel & Schmidt, 2007). Unge voksne individer med hale har en normal vægt på ca. 30 gram. Store voksne hunner kan komme helt op omkring 60 gram, hvor hanner generelt vejer mindre og normalt ikke kommer meget over 50 gram. Halen udgør ca. 10% af den totale kropsvægt. Dens effektive hæftelameller på tærne putter den i kategorien klatregekkoer. Den er i stand til at klatre på næsten alle overflader også glas og plastik.

De har en meget smidig krop der tillader dem næsten umulige stillinger og bevægelser.

Her kan man tydeligt se hvorfor gekkoen har fået sit populære navn. Foto: Jim Valentin

Rhacodactylus ciliatus har udviklet et lille ekstra område med hæftelameller yderst på undersiden af halen, det giver den en specielt god evne til at manøvrere rundt i dens opgivelser og specielt i fugtig vegetation. Dette gør det blot mere underligt at de så sjældent findes med hale i naturen.

Rhacodactylus ciliatus har også udviklet evnen til at lave lange hoppe på over en meter, næsten i samme stil som en frø hopper. Denne evne giver dem endnu en stor fordel i at kommer hurtigt frem og ydermere nemt at kunne komme rundt fra gren til gren uden først at skulle ind til stammen.

Ligesom andre gekkoer, har de et udviklet stemmebånd og man kan ofte høre lyde fra deres terrarie om natten. Det lyder ofte som en høj skrigelyd eller knurren. Det virker nu mest til, at de bruger det i forbindelse med interaktion mellem hinanden når de holdes samlet som en gruppe. Men de sidder ikke og kalder på hinanden og der er ikke ret mange der oplever at høre lyde fra en *ciliatus* hvis de bliver holdt alene.

Arten har et meget roligt temperament og vil generelt altid forsøge at flygte, frem for at angribe. De viser ved pressede situationer en klar forsvarsposition, hvor de rejser sig så højt de kan på forbenene og åbner munden så den fremtræder større.

Rhacodactylus ciliatus og de øvrige *Rhacodactylus* arter er kendt for at kunne blive forholdsvis gamle i fangenskab. Nogle af de første voksne *ciliatus* der blev indfanget i

forbindelse med genopdagelsen i 1994, lever og producere stadig befrugtede æg. Det er på nuværende tidspunkt omkring 15 år siden. Så man kan nok godt regne med at denne art sikkert kan nå en alder på over 20 år.

Pasning og opdræt:

Rhacodactylus ciliatus er en gekko der ikke stiller de store krav til indretningen af terrariet og kan sågar holdes meget sparsomt i større plast kasser (Racks), hvilket en del af de større avlere benytter sig af for nemheden og hygiejnens skyld. Den normalt hobbyist, der har dyret mere for sin egen skyld end for at producere et stort antal unger, vil dog normalt huse dem i naturligt indrettede terrarier.

Rhacodactylus ciliatus har hæftelammer og vil i et terrarie der er indrettet rigtig, ikke befinde sig ret meget på bunden, men klatre rundt. Derfor skal terrarie heller være højt end bredt.

Ciliatus terrarium

Det er generelt kun hanner der er territoriale og man kan derfor godt holde *ciliatus* i grupper (en han sammen med flere hunner), men som hovedregel altid kun 1 han i hvert terrarie. Der er dog ikke ukendt i store fremvisnings terrarier at holde grupper hvor der indgår mere end 1

han, men det resultere i de fleste tilfælde hurtigt i at hannerne mister halen.

Hos mig går alle dyrene i trioer (1.2) og det har jeg valgt på baggrund af at det passer med de terrarie størrelser jeg ønsker og det fungerer generelt godt hos mig.

Jeg vil her give nogle eksempler på hvad jeg finder at være passende terrarie størrelser til forskelligt mængder dyr. Alle størrelser her er angivet i cm og længde x dybde x højde.

Enlige kan holdes i et terrarie på 35x35x50

Et par kan holdes i et terrarie på 40x40x60

En trio kan holdes i et terrarie på 40x40x80 eller 50x50x60

De må selvfølgelig hellere end gerne få meget mere plads, disse størrelser er hvad jeg finder passende til deres krav og bliver derfor anført som mindstemål de bør holdes i.

Rhacodactylus ciliatus

Målene er også sat efter at de skal have plads til at udfolde deres naturlige adfærd så de ikke bare sidder stille, men har mulighed for at hoppe rundt og man der igennem får så meget nydelse ud af sit terrarie som muligt.

Jeg anbefaler en indretning med skovtema. Den kreative, kan opbygge en lækkert naturligt udseende baggrund lavet af knauf/silikone med muldjord/cocoshumus påtrykt og fastgjorte rødder og grene. For den ikke så kreative anbefaler jeg at man indretter med en normal korkplade som bare kan fuges fast som baggrund.

Derudover kan det indrettes med klatregrene, lianer, korkrør og planter. Her bruger jeg selv mest *Sansevieria* (svigermors skarpe tunge), bromeliaer og bregner som planter. Specielt *Sansevieria* giver gekkoen fantastiske klatre muligheder og yder gode skjul når den skal sove. Disse planter er også udvalgt fordi de kan leve med den vandmængde som de får af at terrariet bliver overduschet en gang dagligt. Man skal derfor ikke tænke på at vande eller udtørre jorden for at opnå planternes rette levevilkår. I naturen sover de normalt det meste af dagen gemt på steder nær jorden f. eks i små træer og lave træstubbe. Et hul i en gammel træstub som de kan komme til at kravle ind i, yder det perfekte gemme sted til at sove. Derfor har jeg korkrør i næsten alle mine terrarier som jo giver dem lige præcis denne mulighed, samtidig med at det er fantastisk flot dekoration.

Temperatur og lys:

Mange holder *ciliatus* på stuetemperatur uden nogle former for lys og varme. Dette kræver dog at man ikke bor koldt. Temperaturen skal gerne om sommeren i dagstimerne ligge på omkring 24-26 °c og om vinteren 18-21 °c. Temperaturen skal så gerne falde et par grader om natten, men det gør den jo gerne helt automatisk hos de fleste, da stue temperaturen falder. Det kræver dog at man sørger for at der er tilstrækkelig naturligt lys i rummet, så de får mulighed for at skabe en stabil døgnrytme. Jeg vil dog råde til at have lys over terrariet. Det bliver meget pænere at kigge på når man faktisk kan se ordentligt derinde. Man skal bare sørge for at, der ikke bliver for varmt derinde. Terrariet skal helst holdes under 28 grader, derfor er en varmelampe ikke nogen god ide. De har intet behov for UV lys da de er nataktive. Derfor anbefaler jeg at man bare har et normalt lysstofrør eller T5 rør der ligger oven på terrariet, da de giver et godt lys uden at generere ret meget varme. Lad være med at sætte en pære inde i terrariet,

det er grimt, unødvendigt og alt for meget varme.

Climate for New Caledonia			
Month	Temperature		Relative Humidity
	F	C	Percent
January	78.4	25.8	77
February	78.9	26.1	79
March	77.9	25.5	78
April	74.8	23.8	78
May	72.1	22.3	77
June	69.8	21.0	76
July	67.8	19.9	75
August	68.1	20.1	74
September	69.4	20.8	73
October	72.1	22.3	72
November	75.0	23.9	73
December	77.1	25.1	74

I skemaet kan man se en oversigt over Ny Kaledoniens temperaturer og luftfugtighed

Man kan sagtens bruge UVlys specielt hvis man gerne vil have mange planter, men det er som sagt ikke nødvendigt for dyrene. Det er bare af det dyreste udstyr man kan købe og uv-rør skal gerne skiftes minimum hver 8-9 måned, af den grund er det ikke noget jeg bruger.

Jeg har selv T5 rør over mine terrarier der styres af en timer. Her kan du se hvor lang tid jeg har lyset tændt i løbet af året for at skabe en årscyklus:

1. feb - 1.apr = 11 timers dag - 13 timers nat
 1.apr - 1.aug = 13 timers dag - 11 timers nat
 1.aug - 1.nov = 11 timers dag - 13 timers nat
 1. nov - 1.feb = 6 timers dag - 18 timers nat

Det er for at give dem følelsen af, at gennemleve et normalt år, og for at de holder en vinterpause, hvor de vil sætte tempoet ned og stoppe med at parre sig. Hunnerne kan rent bogstaveligt blive slidt op hvis de bliver parret hele året rundt. Ved at bruge den skitserede metode vil de parre sig fra forår til efterår og holde pause 2-3 måneder om året. Der er mange der simpelthen i vinterperioden slukker for det hele hvor jeg vælger stadig at give dem lys i 6 timer, jeg har valgt min metode så der ikke bliver helt mørkt da der ikke er meget lys i det rum jeg holder dem i. Nogle vælger også at tager hannen ud og lader ham gå for sig selv i denne periode, jeg lader dog mine gå sammen

hele året og de holder stadig fint deres vinterpause som de skal.

Fugtighed og vand:

Rhacodactylus ciliatus skal gerne have en forholdsvis høj fugtighed, helst mellem 60-80 %. Terrariet skal dog gerne have lov til at tørre ud mellem duschingerne, derfor passer det meget godt at man normalt skal dusche 1 måske 2 gange om dagen.

Rhacodactylus ciliatus drikker normalt af de dråber der er på ruden ved dusching, men drikker også gerne af en vandskål. Jeg har derfor altid en vandskål stående hos alle mine dyr så de altid har mulighed for vand. De kan sagtens tåle at gå lidt tørt i perioder, derfor skal man ikke have dårlig samvittighed over at stille en vandskål ind i terrariet og tage væk på weekend i 2-3 dage.

Fodring:

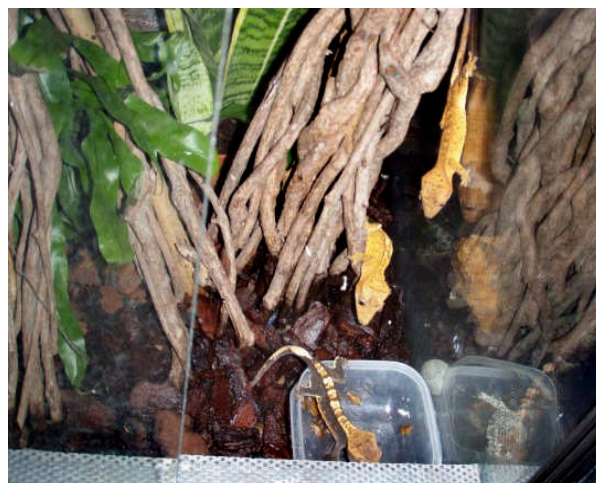
Rhacodactylus ciliatus skal fodres hver anden eller tredje dag. Jeg fodrer personligt 3 gange om ugen og det virker helt perfekt her hos mig. Man har 3 muligheder når det kommer til fodring af sine *ciliatus*'er.

1. Fodrings metode.

Der findes et færdigt pulverprodukt der indeholder alt hvad en *ciliatus* behøver, det hedder Crested Gecko Diet og skal bare blandes op 1:2 med vand. De kan godt leve hele deres liv uden nogen sinde at blive fodret med insekter, men kun få Crested Gecko Diet. Dog skal de så have et tilskud af kalk fra tid til anden, specielt gravide hunner skal bruge kalk til at danne skallen på æg og hvis de derfor ikke får et tilskud af kalk vil man ofte se at de får små knæk på halen (kink) og i slemme tilfælde på ryggen, da de bruger alt deres kalk til at danne æg i stedet for til vedligeholdelse af deres skelet. Jeg giver alle mine sød frugtmos og kalk blandet i en gang om ugen.

Frugt er fra tid til anden også en meget velkommen spise for disse gekkoer. Den behøver ikke at være frisk, tit ser det faktisk ud til at de nyder overmoden frugt mere end frisk. I naturen vil de også spise rådden frugt som en stor del af deres kost. Jeg har dog i hverdagen skiftet frugt ud med frugtpulver der ligesom Crested Gecko Diet bare skal blandes med vand. Frugtpulveret er simpelthen bare ren tørret frugt og når man blander det op kommer

der en herlig lugt af banan, papaya eller hvad det nu er man vælger at bruge. De gekkoer jeg holder på denne måde fodrer jeg med Crested Gecko Diet 3 gange om ugen, hvor af de den ene gang udover Crested-Gecko Diet også får frugtmos med kalk. Der ud over får de selvfølgelig frugt når jeg har noget der er blevet overmodent, specielt en overmoden kiwi kan få dem virkelig op på dupperne.

En trio gekkoer ved fodertruget

2. Fodrings metode.

Man fodrer dem med en blandet kost bestående af både Crested Gecko Diet, frugt og insekter. Ved denne fodringsmetode vil de normalt vokse hurtigere og være mere aktive fordi de skal jage byttet. De er generelt ret glade for at få insekter og virker oftest også tykkere og i bedre form hvis de får det.

De gekkoer jeg holder på denne måde fodrer jeg også 3 gange om ugen, 2 gange med Crested Gecko Diet og 1 gang med insekter og frugt. Jeg bruger begge metoder og begge dele virker fint. Pulveret er klart nemmest og gør netop *ciliatus* meget velegnet som gekko til folk der vil være fri for insekter, men jeg må også sige at de *ciliatus* der får insekter generelt bliver lidt større og tykkere og i gennemsnit producere flere æg.

Så jeg vil lade det være op til folk selv at vælge hvilken metode de finder mest passende for dem og nøjes med at sige at begge metoder virker hos mig.

3. Fodrings metode.

Denne sidste metode er fodring uden Crested Gecko Diet. Her fodre man dem rent på insekter og supplerer med frugt fra tid til anden. Hvis man vælger denne metode skal man huske at få

puttet de rigtige vitaminer og mineraler på insekterne.

Kønsbestemmelse af *Rhacodactylus ciliatus*:

Det er forholdsvis nemt at kønsbestemme voksne eksemplarer af *ciliatus* bare ved at kigge på dem fra siden. Kig på området ved haleroden, hvis den har en stor hemipenisbule er det en han, hvis den ikke har denne bule er det en hun. Dette er klart den nemmeste måde for den mindre erfarne gekko ejer at gøre det på. Denne metode kan også bruges til unger der er helt ned til 4-6 måneder gamle, da det er omkring her de vil begynde at udvikle hemipenisbulen. Dog skal man passe på med at give nogle garantier hvis de ikke er større, da denne metode ikke er 100% sikker på unger af denne størrelse. Nogle unger er lang tid om at udvikle hemipenisbulen og man kan derfor tro de er hunner hvorefter de lige pludselig udvikler en bule næsten fra den ene dag til den anden. Jeg vil derfor ikke sige at man kan kalde denne metode for sikker med mindre gekkoen er 10 måneder eller mere.

Det er ligesom med andre gekkoer også muligt at kigge på de femorale sporer. Det kan dog være lidt besværligt for den uerfarne *ciliatus* ejer på grund af de mange farver og mønstre *ciliatus* har der kan forvirre billedet. De femorale sporer sidder mellem lårene i 5 rækker over hinanden og det er kun hanner der har dem.

Avl:

Først og fremmest kræver det man har minimum et par.

Normalt vil man give en dvaleperiode inden årets avlsperiode går i gang (se tidligere skrevet under "temperatur og lys")

Hvis man giver dem en god årscyklus og fodrer dem ordentligt så skal de nok klare resten af sig selv. Så simpelt er det faktisk.

Sørg for at der er et ordentligt sted for hunnen at grave sine æg ned, hvis der ikke er noget sted hun finder passende kan de godt finde på at vente med at lægge dem indtil et passende sted er fundet, hvilket kan give dem lægningsproblemer da der jo ikke kommer noget nyt sted i terrariet af sig selv. Et passende sted at grave sine æg ned er f. eks i fugtig muldjord, så man kan lade hende grave dem direkte ned i bundlaget inde i terrariet. De store

avlere har ikke tid til at lede efter æg, derfor har de køkkenrulle på bunden og en normal fugtboks stående ligesom man bruger til andre gekkoer, så skal man kun lede i bøtten.

Rhacodactylus ciliatus kan opbevare sæd, hvilket betyder at de faktisk ikke behøver blive parret hver gang for at ligge befrugtede æg. Det er ikke unormalt at en hun kan ligge befrugtede æg 3-4 gange efter hun er blevet fjernet fra en han.

Passet man sine dyr ordentligt vil en hun i gennemsnit give 10-12 æg om året.

Udrugning af æg:

Man kan sagtens vælge at lade æggene ligge inde i terrariet og ikke bruge tid på at lede efter dem, så vil en stor del af dem faktisk stadig blive til noget og der dukke unger frem af og til. Så skal man bare indfange dem med det samme og flytte dem til et lille unge terrarie så forældrene ikke spiser dem. De kan ofte opfatte ungerne som ikke meget andet end foder. Dog kan det ske når man finder unger der er udklækket i terrariet at de sidder lige op og ned af forældrene, dette kunne tale for at der ligesom ved mange andre gekkoarter er en artsgenkendelse hos de voksne og de reelt måske kunne overleve at vokse op i terrariet hvis der var plads nok. Dette er dog ikke et forsøg jeg har set nogen grund til at kaste mig ud i og jeg fjerner derfor altid alle æg og unger hurtigst muligt.

Ungdyr

Mange vælger derfor at grave æggene frem og flytter dem over i en rugekasse. Her kan æggene ligge sikkert og man har mulighed for at holde øje med dem. Det er vigtig ikke at give *ciliatus* æg for meget varme, de skal helst udruges på en

temperatur mellem 22 og 26 grader. Udruger man dem i en rugekasse hvor man kan stille temperaturen bør man stille den på 24-25 grader. Endelig ikke over 27 grader, for så ender man med at koge æggene og fosteret dør. Jeg piller selv alle mine æg ud så jeg kan holde øje med dem, men jeg har valgt ikke at bruge en rugemaskine, jeg bruger simpelthen normale bøtter med nogle enkelte lufthuller i. I bøtterne er der udrugningsmedie som jeg placerer æggene i og stiller dem på en hylde ved siden af terrarierne. Dette skyldes at den normale gennemsnits temperatur i rummet ligger på 22-24 grader og derfor er der ingen grund til at bruge strøm til en rugemaskine for mig. Udrugningsmediet skal være et produkt der kan blive fugtigt og holde på fugten. Det kan f. eks være Vermiculite, Perlite eller noget så simpelt som ugødet spagnum hvis andet ikke haves (alle tre produkter kan købes i de fleste plantecentre). Jeg hælder mere til Perlite end Vermiculite, da jeg har haft oplevelser af at Vermiculite simpelthen kan blive for fugtigt og æggene af den grund går til.

Jeg vil nu forklare en nem og simpel måde at gøre det på som ikke kræver at man skal gætte sig til om der er fugtigt nok eller om der skulle være andre ting galt.

Først tager man en gennemsigtig plastboks der lukker nogenlunde tæt og laver 3 små lufthuller i siden og 3 mere i låget. Jeg anbefaler en gennemsigtig beholder, så man kan holde øje med sine æg uden at skulle åbne hver gang. Derefter putter man 200 gram tørt Perlite i bøtten og hælder 100 gram vand hen over. Så roder man lidt rundt i det så man er sikker på at det er blandet ordentligt (hvis man ønsker at bruge en mindre eller større portion, er blandingsforholdet simpelthen bare 1 del vand til 2 dele Perlite målt efter vægt). Derefter laver man små fordybninger som man placerer æggene i så de er ca. halvt dækket. Krybdyrs æg må ikke vendes, men skal forblive i den position de er blevet lagt, da fosteret ellers kan dø. Derfor sætter jeg altid forsigtigt et mærke med en sprittusch oven på æggene inden jeg flytter dem så jeg ved at de ikke bliver vendt.

For at kunne vedligeholde fugten i sin rugeboks, tager man simpelthen sin boks og vejer den på køkkenvægten. Man skriver vægten ned så man

ikke glemmer den. Til sidst sættes låget på boksen igen.

Nu er det hele klart og man kan sætte sin rugeboks ind på en hylde et sted hvor der findes den rigtige temperatur.

For at vedligeholde sine æg under udrugning skal man nu 2 ting. Man skal ca. 1 gang om ugen lige løfte på låget så der kan komme en ordentlig portion frisk luft ned i boksen. Der ud over skal man hver anden uge (eller hver uge hvis man er nervøs anlagt) tage sin rugeboks og veje den igen. Hvis den er faldet i vægt betyder det at der er fordampet vand fra boksen og så skal man forsigtigt hælde den mængde vand i der er fordampet væk, altså indtil vægten på rugeboksen er den samme som da man placerede æggene.

Denne måde fungerer perfekt og man vil normalt ikke miste særlig mange æg hvis man bruger den.

Æggene klækker efter 65-80 dage, normalt efter ca. 70-72 dage.

Klækkede æg

Pasning af unger:

Unger kan fodres op alene eller i grupper. 2-3 unger kan sagtens gå sammen i et 30x30x30 eller 20x20x40 de første par måneder af deres liv, så skal de normalt over i noget større. Man kan holde ungerne sammen til de vejer omkring 10 gram, så bør man skille dem ad og give dem hvert deres terrarie, i hver til fald dem der er mindre end de andre og dem der viser tegn på at bliver hanner. Unger der har samme størrelse og ikke slås kan jeg godt finde på at holde sammen til de begynder at vise tegn på kamp eller de når en størrelse hvor jeg kan afgøre hvad køn de har.

Jeg har for lethedens skyld valgt, at holde unger på en simpel steril måde i plastbokse med lufthuller. Hver boks har et stykke køkkenrulle som bundlag og indretninger består af et stykke korkrør og lidt plastplanter. Det gør at jeg nemt og hurtigt kan gøre det hele rent ved at flytte ungerne over i en ren boks. Smide køkkenrullen ud og vaske den beskidte boks under vandhanen. På denne måde kan jeg på ikke ret lang tid gøre rent hos alle ungerne. Til dette formål bruger jeg 8 liter smartbokse til at holde 2-3 unger samlet i starten, når jeg så føler de er vokset fra den får de hver deres kasse.

***Rhacodactylus ciliatus* er egnet som hobbydyr:**

En sidste ting omkring *ciliatus* der gør dem til noget helt specielt, er deres akrobatiske evner. Man finder dem tit hænge i meget mærkelige stillinger, der virker næsten umulige. Det er ikke unormalt at de kan finde på at hænge med hoved ned af i kun et ben eller fuldstændig sammenknækket fordi de hænger i kun et forben og halen. Det ser næsten hysterisk morsomt ud nogle gange og det gør at, det altid er det terrarium, folk styrter hen og kigger ind i når de kommer på besøg.

Acrobatisk *Rhacodactylus ciliatus*

Min familie, der eller aldrig har forstået min passion for de eksotiske dyr, er helt vilde med *ciliatus* og har døbt dem ”Klovnegekkoer” på

grund af deres adfærd. Derfor har jeg ingen bekymringer ved at give dem den varmeste anbefaling til garvede gekko hobbyister såvel som folk der overveje at anskaffe en gekko for første gang. Jeg ser dem som en perfekt begyndergekko på næsten samme højde som leopardgekkoer.

Dog vil jeg også melde klart ud at hvis man ønsker sig en aktiv gekko der løber rundt i terrariet hele dagen, så er *ciliatus* på ingen måde den rigtige gekko. De bevæger sig ikke ret meget om dagen, men kun om aftenen/natten når lyset er slukket. Så man skal kunne leve med at terrariet nogle gange ser helt tomt ud i dagstimerne. Men hver gang man så ser dem om aftenen er det en stor fornøjelse.

Afsluttende bemærkninger:

Jeg håber denne artikel har inspireret lidt på den ene eller anden måde. Får den nogen til at gå ud og anskaffe sig et eksemplar af arten eller måske bare bruge nogle af mine råd om terrarieopbygning, udrugning af æg eller anden del af det jeg har været igennem her i artiklen, så har den jo tjent sit formål. Det har under alle omstændigheder været en fin proces for mig endnu en gang at tænke over hvorfor jeg passer dem som jeg gør og om der evt. var noget der kunne gøres bedre, for ikke at glemme at jeg fik mulighed for at tage litteraturen ned fra hylden og læse det igen.

Jeg finder mig selv nyde mere og mere at arbejde med denne enestående gekkoart og de andre medlemmer af *Rhacodactylus* slægten. Det er det hele værd.

Der er mange nye undersøgelser i gang af *Rhacodactylus* for tiden og rygterne siger at slægtskabet måske ikke er så tæt som vi hidtil har antaget. Det tyder på at *Rhacodactylus* måske bliver splittet op i flere selvstændige slægter på et tidspunkt i 2009/2010. Det bliver for mig en ordentlig klump at sluge hvis det sker, eftersom jeg i tidens løb har skilt mig af med alle gekkoer fra andre arter og nu prøver at specialisere mig udelukkende i *Rhacodactylus* hvor jeg holder størstedelen af arterne. Jeg ser dog stadig meget frem til at finde ud af hvad de kommer frem til og hvorfor, da dette kan ende med at give os alle et endnu bedre indblik i deres indbyrdes slægtskab.

Angående de mange farvevariationer som

ciliatus er kendt for, er det et emne som jeg ikke har været så meget inde på i denne artikel, men jeg har for de interesserede prøvet at lave en guide over de forskellige morfer og hvilke sammensætninger af farver og træk de skal have for at tilhøre disse. Jeg har bevidst placeret guiden her som det allersidste eftersom *ciliatus* er en polymorf art, hvilket betyder at farverne ikke er genetisk betinget og man derfor ikke kan styre hvilken morf der kommer ud af ægget efter hvilke forældre dyr man vælger at parre. De fleste af rigtig farvestrålende der findes er selektiv avl, hvor dyr med samme træk er parret igennem generationer. Ingen træk er endnu blevet bevist som værende recessive dominante eller co-dominante. Man kan derfor ikke fordi man parre to Flames regne med at der kun kommer Flame unger, der kan også komme Harlequins, Buckskinds og alt muligt andet. Det eneste jeg vil sige om denne sag er, at der dog er en vis sammenhæng i det. Mine egne erfaringer viser, at en stor del af ungerne vil bære nogle af forældrenes træk. For mig personligt handler det mere om at have de dyr jeg finder flotte og have noget forskelligt at se på. Jeg er personligt ikke meget til Buckskinds, men foretrækker at de har strålende mønstre og lyser op i terrariet.

Morf-guide:

Jeg har forsøgt at sammensætte og oversætte nogle af de morf-guides der er lavet og denne model kan så bruges som en overordnet guideline til at skabe et overblik over hvad sammensætningen på de forskellige morfer er. Jeg har prøvet at holde det så simpelt som jeg kunne og derfor er alle morfer heller ikke med, da det højst sandsynligt ville gøre det hele for indviklet.

Den fungerer ved at man på tegningen kan se de forskellige områder (Zoner) på en *ciliatus*. Når man så kigger på en af morferne nedenunder kan man se hvilke zoner der skal være mønstrede og farvede for at skabe de forskellige typer.

Buckskind, Patternless: A+B+C+D+E = Samme farve

Tiger: A+B+C+D = Samme farve med mørke linjer

Dalmatiner: Sorte eller farvede pletter spredt i alle zoner

Flame/Fire: Zone A+B lys farve. Zone C er grundfarve. Zone D er mønstret.

Harlequin: Zone A+B lys farve. Zone C+D+E er mønstret til en rimelig grad.

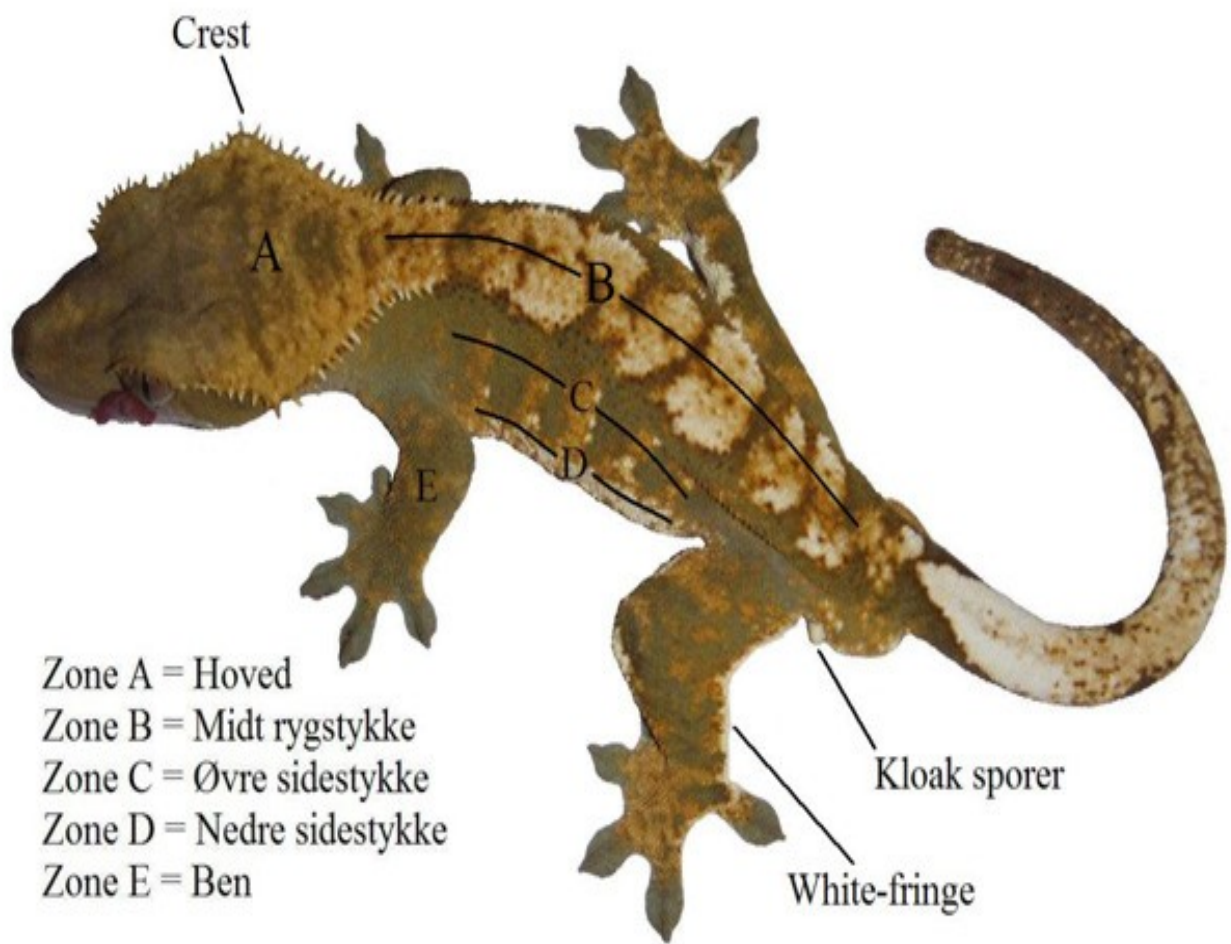
Chevron-back: Zone A+C er mørk. Zone B har lys chevron mønster.

White-fringe: Den hvide linje den markere bagsiden af bagben

Pinstriped: Crest er den linje af pigge der stikker ud som også har skabt det kendte navnet Crested Gecko. Hvis alle piggene er lyse og danner to lige linjer ned af ryggen fra hoved til hale, en på hver side af zone B så er det man kalder det en Pinstriped. Altså kan vi ud fra denne model afgøre at den gekko jeg har brugt på billedet er en Harlequin

Litteraturliste:

- Black, A. 2006. Crested Geckos. TFH Publications, Neptune City, New Jersey, 128 pp.
- Hamper, R. 2003. The Crested Gecko in Captivity. Eco Publishing, 69 pp.
- Henkel, F.W. & W. Schmidt. 2007. *Rhacodactylus ciliatus* und *Rhacodactylus auriculatus*. Herpeton Verlag, Offenbach, 94 pp.
- Repashy, A. 2002. The perfect pet geko. Reptiles USA 2002 annual (online udgave http://www.reptiles.repashy.com/resources_RUSA_article.htm)
- Seipp, R. & K. Klemmer. 1994. Wiederentdeckung von *Rhacodactylus ciliatus* Guichenot 1866 im Süden Neukaledoniens (Reptilia: Sauria: Gekkonidae). Senck. Boil., 74(1/2): 199-204.
- Vosjoli, P. de. 1995. Notes from a herpetological field trip to New Caledonia, part one: Account from the Daily Journals of Philippe de Vosjoli and Frank Fast. Vivarium, 6(5): 4-7, 1217, 36-43.
- Vosjoli, P. de. 1995. Notes from a herpetological field trip to New Caledonia, part two: Notes on Three Species of New Caledonian Geckos of the Genus *Rhacodactylus*. Vivarium, 6(6): 26-29, 53-54.
- Vosjoli, P. de. 2005. Crested Geckos: From the Experts at Advanced Vivarium Systems. BowTie Press, 94 pp.
- Vosjoli, P. de, F. Fast & A. Repashy. 2003. *Rhacodactylus* – The Compete guide to their selection and care. Advanced Vision Inc., 296 pp

- Zone A = Hoved
- Zone B = Midt rygstykke
- Zone C = Øvre sidestykke
- Zone D = Nedre sidestykke
- Zone E = Ben

Hold og opdræt af den persiske rottesnog, *Zamenis persicus* (Werner, 1913)

Tekst: Claus Ilsøe – Foto: Claus Ilsøe & Jan Grathwohl

Den Persiske Rottesnog *Zamenis persicus* (Werner, 1913) er en meget sjælden gæst i de danske terrarietkredse. Mig bekendt har den slet ikke været i landet før jeg begyndte at holde den. Pga. dens smukke farver og dens ringe størrelse er den et interessant terrariedyr. Den er nært beslægtet med de mere kendte europæiske rottesnoge, Æskulapsnogen (*Zamenis longissimus*), Leopardsnogen (*Zamenis situla*) og den Transkaukasiske Rottesnog (*Zamenis hohenackeri*). Tidligere blev den regnet for en underart af *Zamenis longissimus*, men først Nilson & Andrèn (1984) erkendte, at der i denne snog drejede sig om en selvstændig art. Samme forfattere bemærkede ligeledes, at den var nærmere beslægtet med den Transkaukasiske Rottesnog (*Zamenis hohenackeri*) end med Æskulapsnogen (*Zamenis longissimus*).

Zamenis persicus er en lille Rottesnog, der sjældent bliver mere end 120 cm. De fleste eksemplarer, er dog med en størrelse på mellem 80 til 100cm udvokset. Som regel regner man med 2 forskellige farveformer, som begge er udbredt i naturen. Det drejer sig om den melanistiske (altså sort) og en grå. En enkelt anden farveform er kendt, den er overvejende rødbrun, men er så sjælden, både i naturen og fangenskab, at den ikke behøver mere opmærksomhed i denne artikel. Den melanistiske form er overvejende sort. På siden af halsen har den dog nogle grå/hvide skæl som tilsammen danner en række/stribe ned langs halsen. Ved munden har den ligeledes disse grå/hvide pletter. Denne form har grå/sort iris. Den grå form er overvejende grå/brun. Den har brune/grå pletter på kroppen. Denne form har rødlig iris.

Zamenis persicus er udbredt ved det Kaspiske Hav i den nordlige del af Iran, samt øst og syd Azerbadjan. De dyr vi holder i fangenskab skulle alle stamme fra Lenkoran i Azarbijan (Schulz, 1996, 1997).

Meget lidt er kendt til dens liv i naturen. Artens udbredelse tyder på, at de foretrækker højder mellem 500-1500 meter. Den lever i bjergegne i Iran med spredt plantevækst. Skovlysninger o.l. er foretrukne tilholdssteder i Azarbijan. Dens naturlige føde er hovedsageligt mindre gnavere. Hvis slangen bliver truet i naturen, hugger den ud og kan give et stærkt bid.

Zamenis persicus ungdyr. Foto: Jan Grathwohl.

Jeg har holdt denne snog igennem en årrække efterhånden. De første eksemplarer jeg fik var babyer (1,2 af den melanistiske form) fra en Hollandsk opdrætter. En uge efter at have fået dem hjem, spiste den ene frivilligt en levende nyfødt museunge. De to andre nægtede fuldstændig at spise og efter at have kæmpet med dem i en 3 måneders tid, blev de lagt i dvale. Her fik de lov til at være i 3 måneder. Efter denne dvale spiste de alle glimrende og er i dag fuldvoksne. Ved hold af disse snoge er det derfor vigtigt ikke at gå i panik, hvis de ikke straks spiser. Mine 2 unger gik således 7 måneder fra fødsel indtil de spiste deres første måltid. Det siger lidt om hvor stærk arten er og viser med al tydelighed, at man ikke skal panikke hvis dyrene ikke spiser. Igennem årene har jeg udvidet bestanden gevaldigt, således at jeg i dag holder en gruppe på 3,5 voksne dyr (2 grå hanner, 1 melanistisk han og 5 melanistiske hunner) og så en lille grå hun-unge fra eget opdræt sidste år. Mine dyr stammer fra ikke mindre end 4 forskellige udenlandske opdrættere og er derfor så ubeslægtet som overhovedet muligt. Sidste år var det dog kun 1,2 der var kønsmodne. De andre hunner havde en størrelse, hvor jeg følte det var bedre at give dem et ekstra år på bagen, end risikere diverse problemer ved en drægtighed.

Min gruppe på disse 3 dyr (1 grå han og 2 melanistiske hunner) gik i et terrarie med målene 120x55x55 cm. Terrariet er indrettet med klatregrene, et par omvendte urtepotter, en spotpære, en stor vandskål samt et bundlag som

består af kokoshumus. Dyrene går ved en temperatur på mellem 22-28 grader, med mulighed for opvarmning under en spot.

Dyrene blev dvalet i 3 måneder ved en temperatur på mellem 7 og 15 grader. Allerede ved dvalens afslutning parrede hannen hunnerne ivrigt.

Parringen minder på alle områder om den som jeg tidligere har observeret hos mine Æskulapsnoge (*Zamenis longissimus*). Hannen holder hunnen fast med en nakkebid og forhindrer hende på denne måde i at slippe væk. Hannen åd på det tidspunkt intet, mens hunnerne ellers proppede sig med alt det hannen ikke gad have. Således kunne hver hun fortære intet mindre end 4-5 voksne mus pr måltid. Værd at bemærke er, at arten foretrækker forholdsvis små byttedyr. Mine største dyr spiser godt nok fuldvoksne mus, men under opvæksten foretrækker de små byttedyr. Efter at have observeret parringen igennem en 14 dages tid ophørte det. Hannen begyndte nu ligeledes at æde som besat og fik hurtigt indhentet det forsømte. Hunnerne åd stadig ivrigt af mus og soled sig ellers gevaldigt under deres spotpære. Det blev hurtigt klart at begge hunner var med æg og deres udspilede maver bekræftede at de havde en del æg i sig. Omkring en 3 ugers tid inden æglægning ophørte de med at spise. På det tidspunkt var de nu også så tykke af æg, at enhver form for fødeindtagelse næsten ville have virket umulig. Endelig gik begge hunner i hamskifte - samme dag endda. Derfor vidste jeg, at en forestående æglægning var på vej og satte derfor en boks ind til dem. Boksen er en smartbox på 15 liter og den havde jeg fyldt halvt op med fugtigt vermiculite. Ret hurtigt forsvandt begge hunner deri. Det var dog stadig på undersøgelsesplanet og der gik ca. en 10 dage mere med at undersøge. Derefter kunne jeg med en lygte konstatere at den egentlige æglægning var påbegyndt. Begge hunner lagde deres æg på samme tidspunkt, den store 9 æg og den mindste 6 æg.

De befrugtede æg har en gennemsnitsstørrelse ved æglægningstidspunktet på ca. 35 mm. Desværre var den store huns æg alle ubefrugtet. Den mindste huns æg var alle gode på nær et enkelt, meget lille gult æg. Få dage efter kom

begge hunner ud af kassen og det var nu tid til at få flyttet æggene over i den egentlige rugeboks. Den bestod af en 8 liters smartbox med fugtigt vermiculite. Æggene blev udruget - sammen med mine øvrige æg - i en flamingokasse. Princippet er det helt gamle og velkendte med vand i bunden, et akvarievvarmelegeme og et par mursten hvor kassen står på.

Zamenis persicus med æg.

Der var meget spænding omkring det endelige resultat. Ikke så meget om æggene nu klækkede, for det var jeg nu sikker på, men snarere hvilke farve ungerne havde. De melanistiske er langt de mest almindelige og det har igennem årene været fuldstændig umuligt for mig at fremskaffe en grå hun. Det var således det største ønske der manglede at blive opfyldt. Æggene stod ved en ca. temperatur på 26-27 grader. Efter ca. 50 dage skete det endelig - små hoveder stak ud. I starten så de egentlig alle melanistiske ud, men da de endelig efter en dags tid kom helt ud, var resultatet helt anderledes - 3 grå unger og 2 melanistiske. Efter at have gennemgået det første hamskifte blev de kønstestet. Der var den grå hun-unge som jeg sådan havde sukket efter - det endelige resultat viste 3 hanner og 2 hunner. Den grå hun-unge blev naturligvis gemt, mens de andre blev solgt til en udenlandsk opdrætter. En rigtig spøjst ting med ungerne var den ene grå unges farve. Den var fuldstændig præget af at være melanistisk, mens den øjne havde den grå forms farve. Således var de røde i stedet for det normale sorte. Det er ikke noget jeg har set beskrevet tidligere. *Zamenis persicus* er ikke en art for den absolutte begynder. Omvendt vil jeg

heller ikke skræmme folk helt væk fra fornøjelsen af denne interessante lille rottesnog.

Har man et fornuftigt kendskab til slangehold generelt, kan man sagtens give sig i kast med den. Den er absolut hårdfør og forholdsvis let at holde og formere. Tidligere var den nok lidt dyrere end mange danske terrariefolk synes om, men takket være dygtige opdrættere i udlandet, kan den nu fås for en ret lav pris. Således ligger den prismæssigt på højde med de almindelige kongesnoge. Den er smuk og aktiv. Det er ikke en slange man render og håndterer flere gange om ugen, dertil er dens væsen simpelthen forkert. Den har godt af fred og ro, og kommer bedst til sin ret, hvis man iagttager den i sit terrarium. Den er dagaktiv med de absolutte højdepunkter morgen og aften. De største af mine dyr fodrer jeg direkte fra hånden. De kommer stille og roligt hen og hugger byttet ud af fingrene på mig. Den kan altså blive forholdsvis fortrolig.

Vil man håndtere den vil den dog oftest hugge ud og den giver et ret hårdt bid.

Er man derimod interesseret i at iagttage sin slange i sit terrarium er dette en yderst tilfredsstillende art. Samtidig opnår den en herlig størrelse, som gør at man med god samvittighed kan have den gående. Mine største anbefalinger skal denne art have

Afsluttende bemærkning:

Artiklen har ligget i gemmeren et par år, og arten er siden blevet mere almindelig i terrariehold – omend den måske igen er på vej ud af dansk terrariehold desværre.

Litteratur:

- Nilson, G. & C. Andrén. 1984. A taxonomic account of the Irianian Ratsnakes of the *Elaphe longissima* species-group. *Amphibia-Reptilia*, 5: 157-171.
- Schultz, K.-D. 1996. A Monograph of the colubrid snakes of the genus *Elaphe* Fitzinger. Bushmaster Publications, Berg, 460 pp.
- Schultz, K.-D. 1997. Die Persische Klettermutter *Elaphe persica*. Bemerkungen zur Haltung und Zucht. *Reptilia(D)*, (7)2(5): 22-24.

Hold af Thumbnail frøer af slægten *Ranitomeya* (Bauer, 1988)

Tekst: Simon Bomholt – Foto: Simon Bomholt

Generelt:

Thumbnail betegner en gruppe små frøer, som har fået dette tilnavn, da det er det engelske ord for tommelfingernegl, hvilket er godt betegnende for deres størrelse. Disse frøer har tidligere været kendt under ”quinquevittatus komplekset” (som refererer til *Dendrobates quinquevittatus*).

I slutningen af 70'erne og frem til midten af 80'erne blev alle disse små arter regnet som en art. Dog var der så stor variation at man begyndte at arbejde med opdelingen af disse arter, og i dag er der rundt regnet 30 arter, som så igen er delt op i et antal af varianter, og underarter. En del af disse er sikkert nye arter.

De arter som typisk ses i hobbyen er:

Dendrobates ventrimaculatus

Dendrobates imitator

Dendrobates imitator (Yurimaguensis typen)

Dendrobates intermedius

Dendrobates lamasi (Panguana typen)

Dendrobates lamasi

Dendrobates amazonicus

Dendrobates variabilis

Dendrobates fantasticus

Dendrobates reticulatus

Dendrobates duellmani

Dendrobates uakarii

Dendrobates vanzolinii

Dendrobates quinquevittatus

Dendrobates fulguritus (I visse kredse klassificeret som *Minyobates*)

Minyobates steyermarki

Samt et par andre arter som man ikke støder på så tit.

Ranitomeya flavovittata

Den opmærksomme frømand vil nok fundere over at jeg kalder *panguana* for en *lamasi*, og *yurimaguensis* for en imitator type, men disse er begge blevet degraderet fra deres status som underarter. Ligeledes er *panguana* blevet klassificeret som *lamasi*.

Men grundet den nye taksonomi som er blevet indført vil listen nu komme til at se ud på følgende måde.

Ranitomeya

R.amazonica

R.benedicta (tidligere *fantasticus*) *R.duellmani*

R.fantastica

R.flavovittata

R.fulgurita

R.imitator

R.intermedia

R.lamasi

R.reticulata

R.summersi (tidligere *fantasticus*)

R.uakari

R.vanzolinii

R.variabilis

R.ventrimaculata

Adelphobates

A.castaneoticus

A.quinquevittatus

Minyobates

M.steyermarki

Ranitomeya benedicta

I artiklen bruger jeg de nye navne, da det er dem, der vil blive brugt i fremtiden. Ligeledes har det heller ikke kunne forsvares at disse små arter skulle være samme slægt som en stor *Dendrobates* art. Der er flere fællestræk i deres

ynge strategier som ligeledes kun ses hos denne gruppe. At *castanioticus* og *quinquevittatus* er blevet sat i gruppe med *galactonotus* kan forsvares ud fra flere lighedspunkter. Deres kald minder meget om hinanden. De er alle endemiske for de samme delstater i Brasilien, de lægger alle hvide æg (de gode æg er hvide), og deres yngeadfærd minder meget om hinanden. Der er flere fysiologiske træk, men disse vil jeg ikke komme nærmere ind på.

Af disse arter er *R. ventrimaculata* den helt klart mest udbredte frø, idet den forekommer fra Peru i vest til Fransk Guyana i øst. *R. vanzolinii* og *R. flavovittata* er ligeledes udbredt i store områder i Brasilien, og ind over grænsen til Peru. Nogle af arterne er udbredt op igennem Peru, Ecuador og helt op til det nordlige Panama.

Alle arterne lever i primær og i sekundær regnskov, og holdes derfor i regnskoves terrarier. Af fysiske kendetegn er alle disse frøer meget små. Den største art i dette kompleks er *A. castanioticus* som bliver op til 25-28 mm for de største varianter.

Der er både bundlevende arter og trælevende arter, hvor de sidste træffes op til et par meters højde i træerne. Det er vidt forskelligt hvor territoriale de er, og hvor aggressive de er fra art til art.

R. lamasi

Terrariet:

Når man skal indrette et terrarium til disse frøer, er der visse ting man skal have med i sine overvejelser. Er det en bundlevende eller en trælevende art?

Hvor aggressiv er arten, og kan den holdes i

grupper eller kun i par?

Hvis man ser på arter som *R. reticulata* og *A. castanioticus*, så er der tale om primært bundlevende arter. Derfor er det ikke nødvendigt med en alt for stor højde.

Stort set resten af de omtalte arter opholder sig både på bunden, og oppe i vegetationen, så derfor kan disse arter godt lide lidt plads til at klatre på.

Jeg bruger primært terrarier med målene 30 bred, 40 dyb og 40 høj. Så er der en god bundflade til frøerne, og stadig noget højde at klatre på.

Terrarierne indrettes jeg med en bagbeklædning af xaxim (bregnerod) plade, og en sidebeklædning af brun silikone dækket med xaxim granulat, samt lidt korkstykker til planterne. Derved mister man ikke så meget plads på siderne som hvis man brugte xaxim plader.

Skråt med bagvæggen stilles der et hårdt stykke tørv (ikke almindeligt tørv, men en speciel type), og der fastmonteres en bromelie på dette stykke eller på bagvæggen. Så stilles der et stykke lian på tværs i terrariet som også påmonteres en bromelie, og så plantes der ellers til med lidt forskellige klatreplanter op af side og bagvæg. Det kan være at jeg ligeledes planter en bromelie i en paranøddeskal på bunden. Der placeres lidt filmbøtter og æghytter, rundt omkring i terrariet, så frøerne har nogle steder til at lægge æg.

Denne terrariumopsætning fungerer fremragende hos mig, og hos flere af mine bekendte.

Umiddelbart virker det som en masse bromelie at plante ind i terrariet, men min erfaring er at jo bedre terrariet er plantet til, og jo flere æglægningssteder der er, jo bedre yngler frøerne.

I et terrarium af denne type holder jeg hos nogle arter kun et par, mens en lille gruppe sagtens kan gå an hos andre arter.

Af lys bruger jeg personligt Osrams T5 rør, da disse giver et utroligt godt lys, og afgiver en del varme. I mine terrarier har jeg vandingsanlæg monteret, og dette kører 4 gange om dagen, i sammenlagt 5 minutter, i den periode hvor jeg har regntid. I tørtidsperioden kører det 2 min om dagen.

Terrarierne har en temperatur på mellem 22 og 28 grader, alt efter hvilken art der går i dem.

R.fantasticus "almindelig. Foto: Simon Bomholt

R.fantasticus "orange". Foto: Simon Bomholt

Planter:

Af planter kan jeg blandt andet anbefale følgende arter.

Klatre planter:

Ficus pumila (alle varianter), *Ficus repence*, *Philodendron scandens*, (grøn *Philodendron*), *Epipremnum pictus*, *Cissus amazonica*, *Syngonium wendlandii*, *Epipremnum pinnatum*, *Alsobia diantiflora*.

Samt andre små klatreplanter.

Bromelier:

Vriesea fenestralis samt andre moderate *Vriesea* arter *Neoregelia schulzetiana* (fireball)

N. ampullacea

N. tigrina

N. ampullacea tigrina

N. Fireball x ampullacea

N. Tarapotoiensis

N. oelens samt andre mindre *Neoregelia* arter.

Guzmania theresea

Andre *Guzmania* arter *Catopsis nitada*

Samt nogle andre mindre arter.

Alle disse arter har en størrelse som gør at de ikke bliver for voldsomme i så små terrarier. Bromelier af slægten *Aechmea* er fine, men bliver ofte alt for store til små og mellemstore terrarier

Ligeledes er der en række små arter orkideer som egner sig til små terrarier. Disse er dog kun som pyntegenstande.

Foder:

Da frøerne er så små, skal man naturligvis bruge småt foder. Jeg bruger små bananfluer, bladlus og springhaler. Dog ikke den lille blå art af springhaler, da jeg har haft en del dårlige erfaringer med brug af den og små frøer. Den

stresser dem simpelthen.

Hos voksne frøer fodrer jeg gennemsnitligt hver anden dag, og varierer mellem små fluer og springhaler. Jeg bruger altid vitaminer når jeg fodrer med fluer. Til arter som *vanzolinii*, *intermedius* og *fantasticus* kan man dog godt bruge store bananfluer fra tid til anden, da dette er forholdsvis store arter. Ved hold af *R. reticulatuta* er man dog afhængig af altid at have springhaler til rådighed, da arten er så lille at små hanner ikke vil kunne klare sig på en kost udelukkende af bananfluer. Arten holder sig meget inden for et lille område, og er ikke så opsøgende efter foder i terrariet. Derfor skal der altid være en vis mængde foder tilgængelig i terrariet.

R.reticulatus

Opdræt:

I naturen bruger alle de omtalte arter naturlige vandsamlinger til afsætning af haletudser. Det kan være vandsamlinger i bromelie, i store planter af familien philedendron, i huller i væltede træer, i gamle skaller af paranødder som ligger på skovbunden, i gamle blade fra palmer og lignende.

For at opnå lignende steder i terrariet, bruger jeg som tidligere nævnt mange bromelie. Hvis frøerne lægger et kuld æg som man ikke opdager, vil hunnen selv afsætte haletudserne i vandsamlingerne.

I fangeskab vil frøerne lægge deres æg på steder med høj fugtighed, og lidt skygge. Det kan være i filmbøtter, æghytter eller på planter. Ved *R. reticulata* skal man typisk kigge efter æg i terrariets nedre dele, mens de andre arter lægger deres æg overalt i terrariet. Hos *R. intermedia* har jeg ofte fundet æggene placeret i "loftet" af filmbøtter og på bagsiden af plante blade. Altså steder man typisk ikke ville kigge efter æggene. Hvis man ikke får fjernet æggene vil disse klække i terrariet, og hannen vil transportere haletudserne rundt til forskellige vandsamlinger i terrariet. Her vil haletudserne blive afsat i vandsamlinger, hvor hunnen med jævne mellemrum vil smide lidt ubefrugtede æg til foder til haletudsen.

Haletudsen vil ligeledes spise alger, bananfluer og springhaler hvis disse falder ned i dens lille vandbassin. Man vil typisk opdage at hunnen har nogle haletudser den tager sig af ved at den stopper med at lægge æg, og er meget aktiv omkring visse planter. Hvis man kommer til terrariet efter lyset er slukket, og lyser ned i bromelien, vil haletudsen skynde sig væk, og man vil kunne se vandet blive hvirvlet op. Man kan så kunne tage bromelien ud og skylle den igennem, og få haletudserne på den måde. Haletudserne holdes enkeltvis og fodres med haletudsefoder eller fiskefoder, dafnier, frostfoder osv. Man skifter vandet med et par dages mellemrum, alt efter hvor beskidt det er. Udviklingstiden fra æg til lille frø varierer meget fra art til art. Den art hvor jeg har oplevet den hurtigste udviklingstid er *R. vanzolinii* som vokser ekstremt hurtigt, både som haletudse og ung frø. Hvis man ser bort fra den, vil det typisk 70-80 dage fra æg til nyforvandlet frø. Dog har vandtemperaturen også en del at sige. Jo varmere vand, jo hurtigere udvikling (dog med

måde).

Enkelte arter begynder allerede tidligt i haletudse stadiet at udfarve, mens andre arter først får farven et stykke tid efter de er gået på land.

R.uakari

Hold af ungførerne:

Når de små frøer går på land er der tale om meget små frøer. Man skal sørge for at holde dem under forholdsvis simple forhold, så ungerne har en god tilgang til foderdyrene. Hvis man sætter de små frøer ind i et terrarium som er færdig dekoreret, vil man have et frafald, da ungerne vil kunne have svært ved at finde foderet. Jeg holder mine ungfører i små smartbokse, og holder dem generelt ganske simpelt. Som bundlag bruger jeg fugtet køkkenrulle, dækket med lidt egeblade. Som planter er der en stængel grøn philedendron, og som skjul er der lidt filmbøtter. På denne måde har jeg et godt overblik med de enkelte unger, og om de spiser og vokser som de skal. Når ungerne bliver et par måneder gamle kan man så overføre dem til deres terrarier.

?? *panguana* "orange".

R.imitator .Jeberos

Begynder arter eller avancerede arter?:

Hvis man skal dele disse små arter op i begynder arter eller avancerede arter vil jeg personligt mene at følgende liste repræsenterer det meget godt. I denne opdeling er det mest hold, og ikke opdræt der tænkes på.

Begynderarter:

- Ranitomeya ventrimaculata*
- Ranitomeya imitator*
- Ranitomeya intermedius*
- Ranitomeya lamasi - panguana*
- Ranitomeya lamasi*
- Ranitomeya amazonicus*
- Ranitomeya variabilis*

Mellemsvære arter:

- Ranitomeya duellmani*
- Ranitomeya uakarii*
- Ranitomeya vanzolinii* *Ranitomeya fantastica*
- Adelphobates castanioticus*

Svære arter:

- Ranitomeya reticulatus*
- Adelphobates quinquevittatus*
- Ranitomeya fulgurita*
- Minyobates steyermarki*
- Ranitomeya claudiae*
- Ranitomeya flavovittata*
- Ranitomeya minutes*
- Ranitomeya bombetes*

Mange vil ikke placere *reticulata* som en svær art, men dette er set ud fra artens foderkrav. Det samme gælder flere af de andre svære arter.

Problemstillinger:

Da mange af disse arter har kæmpe udbredelsesområder er det tit svært at sige hvilke dyr man har med at gøre. Dette kan dog vise sig at være temmelig problematisk da det kan dreje sig om forskellige arter, der dog ser ens ud. Jeg vil her nævne et par eksempler. *Ranitomeya vanzolinii* har et stort udbredelsesområde i Peru og Brasilien. Som unger ser de identiske ud. Som voksne er der dog cirka en cm forskel på de to lokaliteter. En af mine bekendte i Tyskland har begge varianter, og opdrætter også begge. Han havde nogle unger som han havde beholdt til sig selv, fra begge varianter. Dog viste det sig at han kun havde hanner af Peru varianter, og hunner af Brasilien varianten.

Han prøvede at sætte nogle unger af de to varianter sammen for at se om de ville lave noget. Hunnerne ignorerede totalt hannernes tilnærmelser og kald. Han kom så i besiddelse af en han af den brasilianske variant, og satte den sammen med hunnerne. 24 timer senere var der æg. Dette starter tanker om der kan være en forskel i deres kald eller yngleadfærd som gør at disse to varianter ikke vil yngle sammen. Dog er de fleste opdrætter bevidste om hvilken af

varianterne de har, så dette er ikke det største problem. Men stadig noget man skal være opmærksom på.

Ventrimaculata/amazonica problematikken:

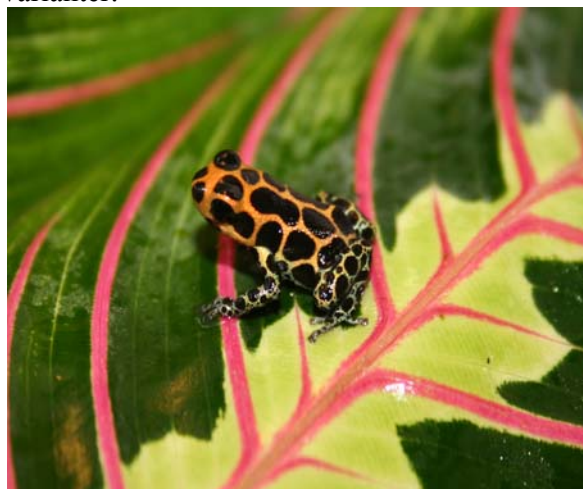
For nogle år siden blev *ventrimaculatus* delt op i *ventrimaculatus* og *amazonicus*. Dette medførte totalt forvirring og alle folk begyndte at kalde deres ventrier for *amazonicus* og omvendt. Mange aner ikke hvad de reelt har siddende i deres terrarier. Derfor ser man tit at folk går en tur på et marked og køber lidt dyr ved forskellige folk, for at få en god blodlinje. Dog kan man ende op med to arter, som ser identiske ud, og alligevel er meget forskellige. Hvis vi ser på *ventrimaculatus* så er det primære udbredelsesområde Guyana landene, og det nordlige Brasilien (kalder vi her Guyana ventri). Den type frø der findes her lægger sine æg på bromelie bladene, og ikke i vanddelen. Hvis æggene kommer i vanddelen, så drukner de faktisk. Ved Rio Napo i Peru har vi en frø som er identisk med vores Guyana ventri, men som har en anderledes adfærd. Den ligger typisk deres æg i vandet i bromelie på deres habitat. Denne type kaldes af mange for *amazonicus*. Men da der ikke er en synlig forskel på dyrene, ved man reelt set ikke hvad man køber (og mange opdrættere ved ikke hvad de sælger). Hvis man så ender op med dyr af begge typer/arter, kan man risikere at de ikke vil yngle. Dog forekommer det at de yngler sammen, og skaber fertilt afkom. Problemet kommer først ved afkommet som producerer æg, som har træk fra begge arter. De kan ikke trives ordentligt på bladene, og de kan ikke trives ordentligt under vandet. Så derfor vil der være en høj dødelighed blandt æggene. Dog kommer der fra tid til anden afkom ud af det.

Intermedia problematikken:

I Peru har vi en gruppe frøer som går under betegnelsen *intermedia*. Disse har et kæmpe udbredelsesområde, og mange af varianterne ligner hinanden meget. Dog er der store områder i deres udbredelsesområde hvor de ikke forekommer. Så der er tale om forskellige geografiske varianter (måske endda underarter, hvis der bliver forsket mere dybdegående i dem).

Men da mange folk køber dyrene som *intermedia* går de ud fra at det er en og samme frø, og derfor kan holdes sammen. Men faktum

er at det meget nemt kan være forskellige varianter.

R.intermedia

Ranitomeya vanzolinii

Hvorfor holde disse små frøer?

Hos denne gruppe af frøer finder man en meget interessant adfærd som man ikke vil finde hos større arter af farvefrøer. Mange af arterne er af en størrelse så man kan have et lille, rigtigt flot tilplantet terrarium. Enkelte af arterne er mere sky end hvis man sammenligner med de store arter, men de har alle deres aktivitets perioder i løbet af dagen. Derudover har mange af dem nogle smukke kald som man kan gå og nyde mens man arbejder med sine terrarier.

Hvis man holder større terrarier med en stor art farvefrø i bunden, vil man i toppen kunne have en lille flok af en af disse små arter, og på den måde få fuld udnyttelse af terrariet. Dog kræver det at terrariet er af en størrelse, så dyrene ikke kommer til at genere hinanden.

Hainan Leopardgekko, *Goniurosaurus hainanensis* (Barbour, 1908)

Tekst & Foto: Bo Jakobsen

Historie

Goniurosaurus slægten består af 12 arter, som er inddelt i 3 grupper:

luii gruppen består af:

- G. araneus* (Vietnamesisk leopardgekko)
- G. bawanglingensis* (Bawangling leopardgekko)
- G. catbaensis* (Vietnamesisk tigergekko)
- G. huuliensis* (Vietnamesisk tigergekko)
- G. luii* (Kinesisk leopardgekko)

lichtenfelderi gruppen består af:

- G. hainanensis* (Hainan leopardgekko)
- G. lichtenfelderi* (Norway leopardgekko)

kuroiwae gruppen består af:

- G. kuroiwae* (Okinawa leopardgekko)
- G. orientalis* (Tonaki leopardgekko)
- G. splendens* (Tokuno leopardgekko)
- G. toyamai* (Iheyajima leopardgekko)
- G. yamashinae* (Kume leopardgekko)

Goniurosaurus slægten hører til familien af øjenlåggekkoer (Eublepharidae), deraf kommer deres populærnavne, som jeg selv har oversat fra engelsk eller tysk. Arterne blev tidligere kategoriseret som *Eublepharis* (leopardgekkoer). *luii* og *lichtenfelderi* grupperne er fra Vietnam og Kina, mens *kuroiwae* gruppen er fra Japan.

Goniurosaurus hainanensis.

G. hainanensis blev første gang beskrevet af Thomas Barbour i 1908 som typeart for den nye slægt *Goniurosaurus*. I 1927 blev arten betragtet som værende identisk med *Eublepharis* (*Goniurosaurus*) *lichtenfelderi*. Først i 1987 blev navnet *Goniurosaurus* hevet frem igen og slægten blev anerkendt. *G. hainanensis* blev dengang betragtet som en underart af *G. lichtenfelderi*, men i 1999 blev *G. hainanensis* ophøjet til egen art.

Udbredelse

G. hainanensis er endemisk for den kinesiske ø, Hainan som ligger i det Sydkinesiske Hav, sydøst for Kina. Udbredelsesområdet er den sydlige og østlige del af øen.

Levesteder i naturen

De lever gerne i kanten af regnskoven. Der bliver til tider refereret til Highland- og Lowland former af *hainanensis*. Uden at være sikker, vil jeg mene, det har noget med bjergsider og højden over havets overflade at gøre. Jeg kan dog på ingen måde gøre rede for dette og ville heller ikke kunne skelne de 2 former fra hinanden. De lever gerne mellem klipper og store sten. De lever i tropisk klima med en naturlig tørkeperiode i januar og februar, hvor temperaturen er mellem 16-24 grader og i regntiden mellem 25-29 grader, som er i juli og august. Gennemsnitlig nedbør på øen er over 1600 mm om måneden i regntiden.

Artsbeskrivelse

G. hainanensis er ca. 10 cm (SVL) lang, den længste observeret var 17,7 cm i total længde. *G. hainanensis* er brun i grundfarve, hvor den er mørkest på hovedet, den har 4 bånd på kroppen, hvor det første kører fra øje til øje rundt om nakken og det sidste sidder umiddelbart bag bagbenene ved halens begyndelse. Der er også bånd på halen, mens individer med en regenereret hale ingen har. Båndene er som regel enten hvide, gule eller en blanding af disse 2 farver. Halen er rund og tykkest ved roden. Dette er ofte mere tydeligt hos individer med regenereret hale. Bugen er lys med mørke brune prikker på siden inden overgangen til ryggen. Øjnene er oftest orange med brune pupiller. Den har klør på fødderne. Arten er ekstrem nataktiv. Jeg har endnu til gode at se dem i dagslys.

Terrariet

Jeg har et par *G. hainanensis* gående i et terrarium med flg. mål 66 cm x 28 cm x 28 cm (længde x højde x dybde), det er indrettet med store stykker xaxim og lidt trærodde. Bundlaget er 2/3 spagnum og 1/3 sand. *Goniurosaurus hainanensis* klatrer gerne rundt på grene, men de kan ikke forcere glatte overflader som glas, plastik og bambus. De har en fugtboks som er lavet af en flødebollekasse med spagnum, vermiculite og perlite i, som jeg fugter en gang om ugen. Vandskål er næsten et must i terrariehold, da det hjælper på den generelle fugtighed. Dette er ikke nødvendigt ved bokshold. Hos mig har *hainanensis* en foderskål. De virker ikke som en hurtig og effektiv jæger, snarere som en, der sniger sig

ind på byttet og med et hurtigt hug fanger byttet. Jeg fodrer fortrinsvis med Dubia kakkelakker og melorme. Ellers får de alle slags insekter også dem fra haven- generelt mellemstort foder. Jeg fodrer 3 gange ugentligt, hvoraf den ene gang er med vitaminer og mineraler på foderdyrene. En skål med kalk står i terrariet i yngleperioden. Jeg har både tørre og fugtige skjulesteder i terrariet. Terrariet er opvarmet af en 25 watts spotpære. Der er beklædning på både sider og baggrund af terrariet og det virker som en god ide, da de virker mindre stresset end dem der går i boks uden beklædning.

Dvale

Alle mine *Goniurosaurus* er dvalet efter denne model:

- 1. marts- 1. oktober Lys i tidsrummet 8-21
- 2.oktober-15. oktober 8,30-20,30
- 16.oktober- 1. november 9-20
- 2.november- 15.november 9,30-19,30
- 16.november-1. december 10-19
- 2.december- 15.december 10-18
- 16.december-1.januar 10-17
- 2.januar-28.februar slukket

Da jeg købte mine *Goniurosaurus*, fik jeg at vide, at de ikke havde godt af hverken for hurtig sænkning eller hævnning af temperaturen. Ungerne bliver ikke dvalet. Eksakte tal på temperaturen er ikke målt, men jeg vil tro at mine terrariers temperaturer, ligger meget på linie med de temperaturer, de har i naturen. I varme sommerperioder slukker jeg gerne for lyset midt på dagen.

Opdræt og unger.

Jeg købte mit første par *hainanensis* i marts 2007 og derfra og til juni 2008 fik jeg 10-12 æg, men ingen af dem gav afkom, da jeg enten var for langsom til at finde æggene eller de ikke udviklede sig ordentligt pga. der var for tørt i terrariet. I oktober 2008 fik jeg så endelig de første ud af terrariet og det ene æg resulterede i min første unge. Alle mine *Goniurosaurus* æg bliver udruget i en rugekasse lavet af flødebolleæske med 1/3 perlite, 1/3 vermiculite og 1/3 vand. Æggene ligger direkte i rugematerialet. Jeg mener at der går mellem 45-60 dage til æggene klækker. Ungerne har glans og virkede fløjlsagtige, modsat de voksne. De gule bånd er meget tydelige hos ungerne og den brune farve er betydeligt lysere. Ungen går i en 8 liters Samlabox fra Ikea med 2/3 spagnum og 1/3 sand som bundlag. Ellers som hos de voksne med skjul og vandskål. Fodres med nyklækkede Dubia kakkelakker og andet i den størrelse. Ungerne er ca. 5-6 cm i totallængde ved klækningen. Ungerne er væsentlig mere aggressive end voksne dyr.

Hold og opdræt af fårekylinger

Tekst og billeder: Lars Høier

Indledning

Hvis man har en større samling gekkoer (eller andre insektædere), så bliver der hurtigt sat en del foder til livs. Hvis man oven i købet holder arter i forskellige størrelser eller har yngel, så skal man pludselig have foder i alle størrelser på lager.

Her er der to muligheder. Enten bestiller man foderet hos en etableret leverandør, eller også avler man sit foder selv.

Vælger man at bestille foder hos en foderleverandør, så er det nemt og man sparer tid. Desværre koster det også en hel del penge. Hvis man derimod producerer foderet selv, så er der penge at spare. Man skal dog være forberedt på, at det koster en hel del tid, disciplin og tålmodighed. Men der dog en selvtilfredsstillelse i at fodre med helt (eller delvis) eget avl.

Et af de mest udbredte foderinsekter er fårekylinger. Den er også basisfoder til gekkosamlingen hjemme hos mig. Udover fårekylinger fodrer jeg med kakerlakker, diverse melorme, voksmøl larver, ovnfisk og bananfluer. De fleste foderemner avler jeg selv (dog med mere eller mindre held).

Jeg hører tit om andre, som har svært ved at få gang i avlen af fårekylinger. Blot at holde liv i dem kan til tider være en udfordring. Jeg har selv haft en del udfordringer med at finde de optimale kår for fårekylingerne og eksperimenterer til stadighed med mulige forbedringer. Jeg har efterhånden forholdsvis få dødsfald blandt mine fårekylinger, men sådan har det ikke altid været.

Det har nu lykkedes mig at være selvforsynende med fårekylinger - hvilket for mig er en stor succes. I denne artikel vil jeg beskrive mine erfaringer og med hold og opdræt af fårekylinger. Jeg vil prøve at gøre rede for de metoder, som jeg har valgt at benytte.

Fårekylingerne

Oprindeligt startede jeg ud med at holde den sorte markfårekyling (*Gryllus bimaculatus*). Denne fårekyling er den mest udbredte i terrariehobbyen i Danmark. Det er en stor

fårekyling, som vokser sig til en størrelse på cirka 3½ cm i løbet af 4 ugers tid. Den er forholdsmæssig langsom og fanges nemt af de fleste insektædere. Det er en særdeles larmende fårekyling. Hannernes ”sang” er meget gennemtrængende.

Sort Markfårekyling, *Gryllus bimaculatus*

Da jeg besluttede mig for at avle mine egne fårekylinger, begyndte jeg at købe heftigt ind af de sorte markfårekylinger. Jeg købte flere, end jeg reelt set skulle bruge til fodring af mine gekkoer. Det var dog ikke altid, at jeg kunne få sorte fårekylinger, så fra tid til anden fik jeg leveret nogle brune fårekylinger i stedet. Jeg valgte at holde brune og sorte fårekylinger hver for sig.

Efterhånden som avlen tog fat bemærkede jeg, at de brune fårekylinger nok ikke var samme art. Nogle var mindre og betydelig længere om at blive fuldvoksne. Jeg begyndte at søge information om diverse fårekylingearter og fandt frem til, at jeg havde en stor brun markfårekyling (*Gryllus assimilis*) og en mindre brun husfårekyling (*Acheta domestica*). Ser man bort fra farven, så har den brune markfårekyling mange ligheder med den sorte.

Gryllus assimilis

De bliver en anelse mindre. De fuldvoksne individer måler omkring 3 centimeter og bruger cirka 4 uger på at nå denne størrelse. De er lidt hurtigere og bedre springere end deres sorte slægtninge – men de er stadig blandt de tunge og langsomme af de fårekylinger, som er udbredt i hobbyen. De larver næsten lige så meget, og de fuldvoksnes exoskellet er næsten ligeså kraftigt som hos de sorte markfårekylinger.

Den brune husfårekyling er væsentlig anderledes end de førnævnte markfårekylinger. Den bliver knap så stor. En fuldvoksen fårekyling bliver omkring 2½ centimeter og tager sig længere tid til at blive fuldvoksen (ifølge mine betragtninger omkring 6 uger).

Acheta domestica

Den brune husfårekyling springer meget længere end markfårekylingerne, og kan derfor være svær at fange for insektædere, som i naturen lever af langsomme insekter som termitter og lignende (undertegnede har også store problemer med at fange eventuelle desertører). Den er mere produktiv med hensyn til æglægning og larver knapt så meget. Deres exoskellet er ikke så kraftigt, og således et godt foder til de insektædere, som har svært ved at fordøje de større og kraftigere markfårekylinger.

Det har i dag lykkedes mig, at avle alle 3 arter hver for sig.

Temperatur

De fleste fårekylinger avles bedst ved cirka 30 grader (den brune husfårekyling avles også rigtig godt ved lavere temperaturer). Jeg har et lille rum, som er opvarmet til 30 grader i dagtimerne og lidt lavere i nattetimerne. Hvis man ikke lige har et opvarmet rum til rådighed, kan man eventuelt benytte varmekabler eller

lignende under boksene med fårekylinger. Man kan også avle fårekylinger ved almindelig stuetemperatur, men resultatet bliver langt fra så effektivt – æggene er længere tid om at klække og fårekylingerne vokser langsommere.

Lysforhold

Lysforhold synes at være underordnet. Jeg har mine fårekylinger gående i total mørke hele døgnet.

Boksen til de voksne fårekylinger

Jeg har valgt et system, hvor jeg har en stor avlsboks med voksne fårekylinger og flere små bokse til alt afkommet (fra nymfe stadie til fuldvoksen).

Net til ventilation

De voksne fårekylinger går i en 31 liters plastikkboks (af mærket Hammarplast). Denne boks har jeg modificeret en del, så der er rigeligt at ventilation. Det er ekstremt vigtigt med ventilation – det er ikke nok at nøjes med nogle små huller i låget eller lignende!

Jeg har sat en bane fint masket fluenet af metal på alle fire sider af boksen. Undgå at benytte fluenet af plastik. Fårekylingerne kan bide sig igennem dette, og det er en risiko, man lige så godt kan lade være med at løbe.

Jeg starter med at skære fire rektangulære huller på langs at alle siderne på boksen. Til dette kan man benytte en hobbykniv eller en loddekolbe. Det er naturligvis en god idé at tegne streger, der hvor man ønsker hullerne.

Problemet med hobbykniven er, at spændingerne i plastikken kan give efter og resultere i, at boksen flækker (og man kommer galt af sted med hobbykniven). Hvis man vil

forhindre dette, kræver det, at man skærer stille og roligt flere gange i samme spor, indtil man er igennem plastikken. Det er en tidskrævende proces. Loddekolben er et mere sikkert værktøj. Her brænder man sig stille og roligt igennem plastikken.

For nyligt fandt jeg dog et værktøj, som virkelig klarer opgaven hurtig og effektivt. Det drejer sig om en meget lille rundsav, som man kan sætte på en multisliber fra "Dremel", som de fleste nok kender fra byggemarkederne. Den fræser lynhurtigt og sikkert igennem plastikken.

Det benyttede værktøj

Når der er skåret hul i alle siderne på boksen, skal fluenettet sættes for hullerne. Fluenettet kan man skære til med en hobbykniv. Hvis knivbladet er frisk, skulle det uden videre skære sig igennem. Sørg for at nettet er 1-2 centimeter større end hullernes mål.

Jeg benytter silikone til at lime nettet fast foran hullerne - det holder godt på nettet, hvis man sliber kanten af boksen, således at den er ru, der hvor silikonen skal hæfte. For en sikkerhed skyld håndterer jeg altid boksen således, at jeg ikke yder pres mod nettet. Jeg har endnu ikke haft ulykker med net, som har faldet helt eller delvis af. Efter sigende kan man også kunne brænde nettet fast i boksen ved hjælp af en loddekoble – det skulle være endnu mere sikkert.

Drikkekar

Fårekylingerne skal have væske. Jeg giver dem væske ved hjælp af et væge princip.

Jeg tager en lille firkantet plastikbøtte med låg og laver et rundt hul i toppen. Tidligere lavede

jeg hullet ved at tegne en cirkel med en passer og derefter benytte en loddekoble til at smelte hullet i toppen. Jeg har imidlertid stødt på et værktøj, som går denne proces langt hurtigere. I en hobbyforretning faldt jeg over en "circle cutter", så minder om en krydsning mellem en passer og en skydelære. Der er en nål, som sættes i midten af plastik låget, på denne "circle cutter" er der så et knivblad, som man kan roterer rundt i en ønsket afstand af nålen.

Når hullet er lavet tager jeg en strimmel håndklæde, som jeg ruller hårdt sammen som en pølse og fører gennem hullet i låget. Det sammenrullede håndklæde skal kunne nå bunden af plastikbøtten, og stikke nogle centimeter op ad låget. Det skal sidde stramt i hullet, så de små fårekylinger ikke kan komme ned i plastikbøtten (som fyldes med vand, før den sættes ned i boksen med fårekylinger).

Nu er drikkekarret ved at være færdigt. Det eneste der mangler er, at gøre det nemt for fårekylingerne at komme til vandet. Det gør jeg ved at lime et par brede strimler stof på to af kanterne på låget. Strimlerne skal være lange nok til at nå helt ned til bunden af boksen. Fårekylingerne bruger så disse to strimler til at kravle op til toppen af drikkekarret.

Drikkekarret fyldes med vand og sættes ned til fårekylingerne, som vil drikke vand af vægen i låget.

Drikkekar

Lav nogle flere drikkekar ad gangen, når du alligevel er i gang. Jeg laver drikkekarrene i to størrelser, en til de store bokse med de voksne fårekylinger og nogle mindre bøtter, som huser små fårekylinger (mere herom senere).

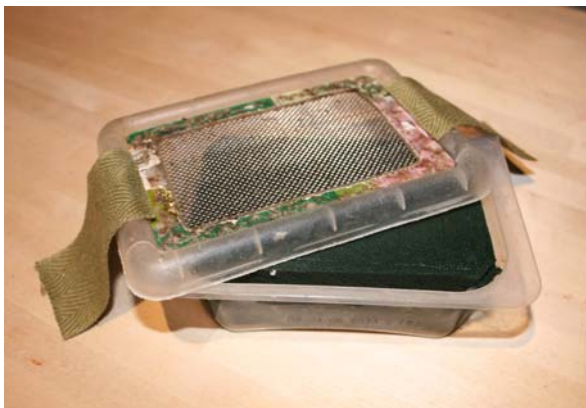
Æggebakker

Nu skal boksen indrettes med æggebakker. Gerne rigeligt med æggebakker. De skaber overflade og desto mere overflade der er i boksen, jo flere fårekylinger kan man have i den. Jeg plejer at dele 4 store æggebakker i to og herefter stable dem oven på hinanden, men ikke så de sidder helt tæt. Det er noget med at vende dem skiftevis med den ru side og den glatte side opad.

Æglægningsbakker

De voksne fårekylinger skal have et sted at ligge deres æg. Til det formål har jeg fundet en lille firkantet bøtte med et låg, som jeg har skåret et stort hul i (hullet udgør det meste af låget). Herefter har jeg limet et stormasket fluenet i metal, hen over hullet. Til sidst har jeg monteret et par brede strimler stof, som hænger ned fra to af kanterne på låget. Således kan fårekylinger nemt klatre op på toppen af æglægningsbakken.

Fårekylingerne søger et fugtigt sted at lægge deres æg. Hunnerne stikker deres æglægningsbrod ned i et fugtigt medie og lægge æggene nede et stykke under overfladen. Derfor skal der være et fugtigt medie nede i æglægningsboksen (og helt op til kanten, således at det ligger umiddelbart under fluenettet i toppen).

Æglægnings boks

Jeg benytter oasis til dette formål, som købes i firkantede blokke. Bøtten, som jeg benytter til æglægningsbakke, passer stort set lige til en 3 cm skive af en sådan blok. Oasis er ikke så dyrt endda, hvis man blot gider lede lidt. Jeg har fundet det til 10 kroner for per blok (og sådan en rækker til cirka 8 æglægningsbakker). Oasis

er et godt medie, da det holder på fugtigheden i lang tid. Hvis man sørger for at gennemvædde oasisen godt og grundigt, før man sætter det ned til fårekylingerne, så behøver man faktisk ikke at fugte den yderligere – der er fugt nok til at æggene klækker 2-3 uger senere! En anden fordel ved oasis er, at det efterlader et lille hul, hvor hunnens æglægningsbrod har været. Det er altså nemt at vurdere hvor mange æg, der er blevet lagt. Der kan faktisk lægges rigtig mange æg på få dage, men det er naturligvis proportionelt med mængden af voksne fårekylinger.

Det smarte ved at spænde et fluenet for hullet i låget er, at det forhindrer de voksne fårekylinger i at æde deres egne æg (og oasisen for den sags skyld). Hvis man vælger et fluenet, hvor maskerne er omkring 3 mm, så er det rigeligt til, at hunnerne stadig kan lægge deres æg gennem nettet.

Foder

Jeg har valgt at fodre mine fårekylinger med kyllingepiller/kyllingestarter. Det er fint fuldfoder, som ikke afgiver fugt og kan købes hos de fleste leverandører af korn og foderstoffer til landbruget.

I modsætning til hønsepiller, så er kyllingepiller granuleret, hvilket gør det let at ”gnave” i for fårekylingerne. Foderet hældes ud i et hjørne af boksen og gerne væk fra drikkekar og æglægningsboks. Jeg plejer at begrænse mængden af foder, men sørger hyppigt for at spæde til i stedet. En hurtig cirkulation af foder sikrer, at foderet ikke mugner eller lignende trods de tørre forhold.

Jeg giver ikke andet foder. Heller ikke frugt og grønt, som er med til at afgive fugt og let bliver noget svineri i boksen. Jeg har kun dårlige erfaringer med det.

Boksen til de små fårekylinger

Jeg har lavet en masse mindre bokse til afkommet fra æglægningsboksene. Jeg benytter 15 liters bokse (også af mærket Hamarplast). De er udført magen til den 30 liters boks, som jeg har beskrevet tidligere - altså med metal fluenet i siderne og huller i låget. Indretningsmæssigt er de eneste forskelle

følgende: Drikkekarret er lavet af mindre plastikbøtter end tidligere beskrevet. Der er ikke plads til så mange æggebakker i disse bokse (jeg skærer en stor æggebakke i fire stykker og benytter to af disse stykker per boks). Der skal naturligvis ikke æglægningsbakker ned i disse små bokse til afkommet.

Som tidligere nævnt, så bruger jeg disse bokse til afkommet fra boksen med de voksne fårekylinger. Et par gange om ugen skifter jeg oasisblokken i æglægningsbakken hos de voksne fårekylinger. Oasisen skulle gerne være fyldt med æg sættes over i en af de små bokse. Efter 10 dage klækker æggene og boksen vrirler med bitte små fårekylingenymfer. Efter en uges tid fjerner jeg så oasisblokken. Der er ingen grund til, at fårekylingerne går og spiser af oasisen. Det er næppe godt for fårekylingerne og dem, som senere skal æde disse.

Boks med nymfer

Jeg lader fårekylingerne gå i de små bokse, indtil der skal fodres med dem, eller til de bliver voksne. Når de er voksne hælder jeg dem over i avlsboksen i stedet. Fårekylingerne har en levetid på et par måneder, så avlsboksen skal tømmes og rengøres med jævne mellemrum (de levende fårekylinger tages fra og hældes tilbage efter rengøring).

Jeg har faktisk to store avlsbokse kørende, så derfor har jeg også mange små bokse. Det tager lang tid at lave, men når det er klaret, så har man fårekylinger i alle størrelse inddelt i forskellige bokse. Helt optimalt, hvis man har både små og store dyr, som kræver fårekylinger i forskellige størrelser.

Jeg håber, at der er nogen, som har fået noget ud af denne beskrivelse. Der findes flere måde at avle fårekylinger på – både i større og mindre skala. Jeg har lært vigtigheden i, at man er konsekvent med pasningen, hvis man vil ende op med at være helt eller delvis selvforsynende med foder.

Yngle boks til voksne

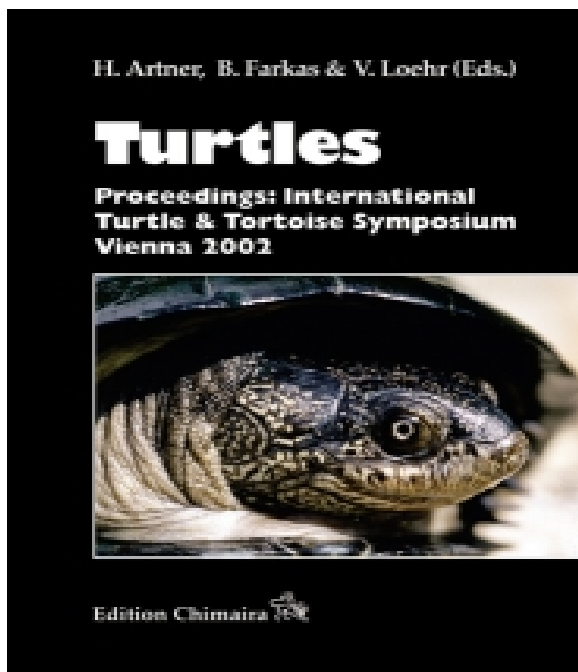

Mit foderrum

Bog anmeldelse

Tekst og billeder: Jan Grathwohl

Artner, H., B. Farkas & V. Loehr (eds.).
2006. **Turtles – Proceedings: International Turtle & Tortoise Symposium Vienna 2002.**
Edition Chimaira, 618 pp. ISBN 3-930612-78-x. Pris: ca. kr. 750,-

I 2002 blev der i Østrig holdet det første International Turtle & Tortoise Symposium, hvor såvel private skildpaddeholdere og professionelle mødtes for at dele ud af deres erfaringer og ideer, med en målsætning om at forbedre effektiv skildpaddehold og opdræt. Der skulle gå fire år, før bidragene fra symposiet kunne samlet til den her anmeldte bog.

Bogen er inddelt i sektioner, omhandlende skildpadder fra henholdsvis Asien, Australien/New Guinea, Amerika, Afrika, Madagaskar/Seychellerne og Middelhavsområdet/Europa og afsluttes med en sektion af mere generel karakter. Hver sektion indeholder 5-11 artikler, skrevet af specialister med erfaring fra hold og opdræt af specifikke arter. Det gør med andre ord, at bogen er spækket med opdrætsartikler af meget høj kvalitet om en bred vifte af forskellige skildpaddearter. Faktisk forbløffes man i den grad over hvad der avles af forskellige skildpaddearter i vores nabolande i forhold til hvad vi ser opdrættet herhjemme. Det er med andre ord en rigtig øjenåbner for hvor langt hobbyfolket er kommet i det store udland.

Specielt interessant, er efter min mening artiklerne om hold og opdræt af *Cuora* arter (*flavomarginata*, *galbinifrons*, *mccordi*, *pani*) og *Geoclemys hamiltonii*. Men også opdrætsartikler om *Graptemys barbouri* og *Terrapene coahuila* hører bestemt ikke til hverdagskost. Artiklerne om hold og opdræt af de sydafrikanske landskildpaddearter (*Chersina*, *Homopus*, *Kinixys*, *Psammobates*), samt *Testudo kleinmanni* vil ganske givet også begejstre.

Hver artikel er illustreret med gode billeder i såvel farve som sort/hvid og navnlig billederne af terrarieforholdene synes jeg er vigtige at fremhæve, da en beskrivelse i tekst er vigtig, men en illustration af det reelle anlæg ofte er det der giver bedst mening, når man skal danne sig et indtryk. Da hver bidrag er skrevet som en selvstændig artikel, har hver af disse også sin egen litteraturliste. Dette er en fordel, da det gør det mere overskueligt hvilke kilder der har været brugt og letter den videre dybdegående søgning.

Der er mængder af gode råd til hold og opdræt af skildpadder i bogen – og jeg tør næsten godt garantere at enhver skildpaddeholder, vil finde flere guldkorn i denne bog, som vil lette deres hold af skildpadder, dette gælder i særdeleshed holdere af vandlevende arter. Bogen kan derfor uden forbehold anbefales til alle seriøse skildpaddeholdere.

Lad os håbe at denne bog bliver den første i en række af symposiebinder om hold og opdræt af skildpadder, som samler op på den nyeste viden indenfor området.

Jan Grathwohl, jan@grathwohl.dk

TERRARIET

Udgives i samarbejde mellem Slangeforum, Gekkoforum, Fugleedderkoppeforum og Dendromania – og er et tidsskrift åbent for bidrag fra alle indenfor målgruppen. Tidsskriftet er gratis og udkommer i PDF format til fri distribution

Tidsskriftet udsendes som mail via mailingliste til interesserede.

Send en mail til jan@grathwohl.dk med følgende skrevet i emne felt:

”Ja tak – send mig TERRARIET ved udgivelse”

Det vil blive lagt online, til download – på sigt under egen hjemmeside, hvor alle udgivne blade vil være tilgængelige.

UDFORMNING AF ARTIKLER

Terrariet modtager primært originalartikler, eller artikler der er blevet revideret. Vi modtager gerne artikler om alt med relevans for terrariehold, både opdrætsartikler af padder, krybdyr og invertebrater – primært på dansk, men engelsksprogede artikler kan også indgå (dog med dansk resumé).

Der er ingen øvre grænse for størrelse af artiklerne – såvel store som små artikler kan findes plads i Terrariet.

Artikler modtages helst i word-format – eller i et format der let kan formateres til sådant.

Forfatteren bedes fremsende originale billeder, med tydelig indikation af ønske om tekst til disse, samt sørge for at copyright til det pågældende billede er overholdt. Hvis der mangler billeder vil vi så vidt muligt prøve at skaffe passende illustrationer.

KONTAKTNØGLE

Jan Grathwohl

jan@grathwohl.dk

Hovedredaktør, Øgler, Slanger, Litteratur, Feltherpetologi

Peter Peter

earthlingsonfire@hotmail.com

Hvirvelløseredaktør, Layout, Hjemmeside,

Claus Ilsøe

ratsnakes_dk@hotmail.com

Slangeredaktør

Simon Bomholt

s_bomholt@hotmail.com

Padderedaktør

Jakob H. Christensen

Jakob@asian-colubrids.com

PDF-opsætning, Layout